

Doma in po svetu

— PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV —

Uspešen konec poletu šuttlja Discovery — Bush pozdravil astronave — Naslednji polet predviden za zadnji teden v novembru

HOUSTON, Texas — Včeraj je vesoljski šuttl Discovery varno pristal na letališču Edwards v Kaliforniji in tako končal prvi polet v vesolje ameriških astronautov v zadnjih 32 mesecih. Polet, ki je trajal štiri dni, je potekal normalno in 5-članska posadka ni imela posebnih težav z napravami. Uspeh poleta je bil ogromnega pomena za vesoljsko agencijo NASA, brez dvoma tudi za razpoloženje Američanov. NASA ima precej natrpan program vesoljskih poletov preko Discoveryja in drugih šuttljev v prihodnjih letih, predvsem pa želi podporo v zveznem kongresu za veliko vesoljsko postajo, ki bi do sredi prihodnjega desetletja obkroževala zemeljsko oblo, na nji bi pa stalno imeli astronave in raziskovalce. Mnogi kongresniki dvomijo, da je taka postaja, ki bi stala več milijard dolarjev, koristna.

Včerajšnje pristajanje Discoveryja je videlo več kot 400.000 ljudi, zbranih v bližini pristajalske steze. Med njimi je bil tudi podpredsednik George Bush, ki je astronave pozdravil ter dejal, da bi njegova administracija podpirala načrt za izgradnjo stalne vesoljske postaje. Celó je dejal, da bi taka postaja delovala že do leta 1996, torej do časa, ko bi se končalo Bushovo 8-letno predsednikovanje. Demokratiški predsedniški kandidat Michael Dukakis ni bil povabljen, da bi skupaj z Bushom pozdravil astronave, to baje zato, tako pravijo v Bushovi kampanjski organizaciji, ker bi Dukakisova navzočnost pomenila »politizacijo« zadeve, saj je bil Bush navzoč, ker je podpredsednik ZDA.

Naslednji ameriški polet v vesolje bo menda v zadnjem tednu novembra. V vesolje naj bi poletel drugi šuttl, imenovan Atlantis. Discovery bo zopet izstreljen v vesolje februarja 1989. Pred izstrelitvijo Discoveryja pretekli teden je sovjetska televizija prenašala posnetku o sovjetskem šuttlju, ki je zelo podoben ameriškemu. Sovjeti niso pa povedali, kdaj bo njihov šuttl izstreljen v vesolje, pri NASA pa menijo, da bo prvi polet ali ta mesec ali v novembru.

Včeraj izpuščen v Bejrutu eden od ameriških talcev — Večja možnost, da bodo kmalu izpuščeni vsi tujci, zadržani v Libanonu

BEJRUT, Libanon — Včeraj so muslimanski skrajneži, ki so januarja lani ugrabili štirje ameriške profesorja bejrutske univerze, izpustili enega teh. Izpuščen je bil 60 let stari Mithileshwar Singh, ki sicer ima indijski potni list, stalno pa biva v ZDA. Do njegove izpustitve so imeli ameriški in tudi sirjski predstavniki vtis, da bodo muslimanci izpustili ameriškega državljana. Tako je State Department pozdravil izpustitev Singha, obžaloval pa, da ni bil izpuščen Amerikanec. V State Departmentu in Beli hiši poudarjajo, da do Singhove izpustitve ni prišlo na podlagi pogajanj z Iranom ali sami ugrabitelji.

Muslimanci so dejali, da so Singha izpustili v upanju, da bodo ZDA spremenile svojo politiko do Srednjega vzhoda. Dobro obveščeni opazovalci razmer na Srednjem vzhodu so pa mnenja, da je v ozadju igrala največjo vlogo iranska vlada. Iranci naj bi spremenili svoje stališče do ZDA zaradi najnovejših dogodkov na Srednjem vzhodu. Med pozitivnimi znaki iz ZDA v očeh Irancev naj bi bili Reaganovo obsodbo uporabe kemičnih sredstev, obsodba, ki je bila namenjena predvsem zoper Irak, glasovanje v

ameriškem kongresu za sankcije zoper Irak zaradi iraške uporabe kemičnih sredstev v boju zoper kurdske upornike, in odločitev ZDA, da bodo zaradi premirja v vojni med Iranom in Irakom zmanjšale aktivnosti ameriškega ladjevja na Perzijskem zalivu.

Zmernejše iransko zunanepolitično stališče naj bi narekovalo tudi želja iranskega vodstva za pomoč od zahodnih držav pri odpravljanju posledic dolgotrajne katastrofalne vojne z Irakom.

Jutri zvečer debata med Quayle-om in Bentsenom — Težave v zvezi z drugo debato med Bushom in Dukakisom — Bush še vodi

WASHINGTON, D.C. — Jutri zvečer se bosta pred televizijskimi kamerami pomerila podpredsedniška kandidata Dan Quayle in Lloyd Bentsen. Debata med njima bo edina v letošnji kampanji, trajala bo 90 minut. Ankete javnega mnenja potrjujejo, da je 41-letni sen. Quayle še vedno v očeh mnogih Američanov breme za Georgea Busha. Zaradi neizkušenosti, relativne mladosti in predvsem nekaterih dvomljivih epizod v njegovi preteklosti, imajo mnogi volilci Quaylea za nekvalificiranega, da bi v slučaju Bushove smrti postal predsednik ZDA. Demokratiški podpredsedniški tekmeč, sen. Lloyd Bentsen, ima 67 let in je priznan kot sicer brezbarven a zmogen politik. Bentsen pa je veliko bolj konservativen kot Dukakis, s katerim ne soglaša glede precejšnje vrste perečih vprašanj, predvsem na področju zunanje politike in strategije. Zaradi tega ni misliti, da bi imel Bentsen kaj vpliva na politiko Dukakisove administracije.

Včeraj je vplivna League of Women Voters naznanila, da noče biti več sponzor druge predsedniške debate med Dukakisom in Bushom. Debata, ki bo 13. ali 14. oktobra, je tako organizirana, pravi Liga ženskih volivk, da sploh ne bo debata. Kandidata bosta samo podajala že znana stališča. Kljub temu, menda ni dvoma, da bo do debate res prišlo.

Obsežne kadrovske spremembe v sovjetskem vodstvu okrepile položaj Gorbačova —

MOSKVA, ZSSR — V zadnjem tednu je prišlo do pomembnih kadrovskih sprememb v najvišjem sovjetskem vodstvu. Seja centralnega komiteja komunistične partije je upokojila 79-letnega veterana še iz Stalinovih časov Andreja Gromika iz politbiroja, sovjetski parlament pa je sprejel njegov odstop in na njegovo mesto kot predsednik države imenoval ravno Mihaila Gorbačova. Iz najvišjega partijskega vodstva so odleteli tudi Mihail Solomencev, Pjotr Demičev, Vladimir Dolgih in bivši dolgoletni veleposlanik v ZDA Anatolij Dobrinin.

Gorbačovu je uspelo krotiti vpliv 67-letnega Jegorja Ligačova, ki je izgubil dejansko drugo mesto v sovjetskem vodstvu kot vodilni ideolog, odslej bo odgovoren za kmetijsko politiko. Načelnik sovjetske policije, 62-letni Viktor Čebrikov bo vodil reformo sovjetskega pravnega sistema in sicer v smer večje demokracije. Največ je napredoval 59-letni ideolog Vadim Medvedev, ki je zelo blizu Gorbačova, okrepljen je položaj drugega ideologa, Aleksandra Jákovljeva, ki je desna roka Gorbačova. Medvedev je postal član vladajočega politbiroja, kot kandidatni člani pa so bili imenovani 58-letni Anatolij Lukjanov, Aleksandra Birjukova, edina ženska v najvišjem vodstvu, in Aleksander Vlasov. Vsi so znani kot vneti zagovorniki Gorbačovove reformne politike.

Iz Clevelanda in okolice

Koline—

Klub upokoencev Slovenske pristave vabi na koline, ki bodo v nedeljo, 9. oktobra, na Slovenski pristavi. Serviranje kolin in pečenic bo od 1. ure dalje. Za zelo dobro kosilo boste prispevali \$6. Pridite!

Vabilo k molitvi—

V fari Marije Vnebovzete bo 40-urna pobožnost in sicer ta petek, soboto in nedeljo (7., 8. in 9. okt.). Članice Oltarnega društva bodo imele uro molitve ta petek opoldne (ob 12h), v soboto ob 2h pop. in v nedeljo ob 3h pop. Vse članice vabljenje, prav tako tudi vi.

Krofi—

Svetovidsko Oltarno društvo bo imelo prodajo krofov to soboto, od 8. ure dalje v družabni sobi pri Sv. Vidu. Pridite!

Slomškovo kosilo—

V nedeljo, 23. okt., bo v avditoriju pri Sv. Vidu letno Slomškovo kosilo. Serviranje kosil bo od 11.30 do 1.30 pop. Nakaznice imajo odborniki Slomškovega krožka. Pridite! (Članek na str. 2)

Novi grobovi

John F. Zakrajsek

Umrli je John F. Zakrajsek, mož Lore, roj. Myers, oče Johna F. Zaka ml. in Lawrencea, 4-krat stari oče, sin Matthewa (pok.) in Antonije, roj. Perko, brat Matthewa, Josepha Zaka, Harolda Lawrencea Zaka, Alberta Zaka, Richarda in s. Mary Ann, O.P., ter že pok. Anthonyja, Florence in Josephine. Pogreb bo iz Fortunovega zavoda na 5316 Fleet Ave. jutri, v sredo, v cerkev sv. Lovrenca dop. ob 9.30 in od tam na Kalvarijo. Na mrtvaškem odru bo danes pop. od 2. do 4. in zv. od 7. do 9.

Mary Recher

V nedeljo, 2. oktobra, je umrla 82 let stara Mary Recher, rojena Strah, vdova po Louisu, mati Marie Kahl, Louise Troglia in Ruth (pok.), 3-krat stara mati, 1-krat prastara mati, sestra Tonyja, Franka in Ann McGinnis. Pogreb bo iz Brickmanovega zavoda na 21900 Euclid Ave. jutri, v sredo, v cerkev sv. Kristine dop. ob 9.15 in od tam na pokopališče Vernih duš. Na mrtvaškem odru bo danes pop. od 2. do 4. in zv. od 7. do 9.

Martin Komochar

Umrli je Martin Komochar, mož Rose, roj. Sernel, oče Roberta Millerja, 2-krat stari oče. Pogreb je bil včeraj iz Želetovega zavoda v cerkev Marije Vnebovzete in od tam na pokopališče Vernih duš. Družina bo hvaležna za darove v pokojnikov spomin Holy Family Home.

Družinski večer TABOR-a—

Tabor DSPB prireja svoj jesenski družni večer v soboto, 15. okt., ob 7h zvečer, v Slovenskem domu na Holmes Ave. Za ples in zabavo igrajo Veseli Slovenci. Za vstopnice, pokličite Filipa Oreha (943-4681) ali Milana Zajca (851-4961), v večernem času.

Večerja—

SDD na Waterloo Rd. vabi na večerjo, ki bo v soboto, 15. oktobra, na kateri bodo priznani vsi rojaki(-nje), ki so bili počaščeni na letnih banketih Federacije slov. nar. domov iz SDD. Večerja bo servirana od 6.30 do 8. zv., sledil bo ples. Vstopnice so po \$12. Kličite Steva Shimitza (531-2281) za več informacije.

Martinovanje—

Štajerski klub vabi na svoje martinovanje, ki bo v soboto, 29. oktobra, v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Letos praznuje klub svojo 30-letnico. Martinovanje se bo pričelo ob 7. uri, igrali bodo Veseli Slovenci. Vstopnice imajo vsi odborniki, ali pa lahko kličete predsednika (731-5826), tajnico (432-2572), ali pa blagajničarko (261-5277). Vabljeni in dobrodošli vsi!

Nova čast za sen. Lauscheta—

V nedeljo, 20. novembra, bo društvo St. Vitus Alumni praznovalo svoj dan. Člani in prijatelji se bodo udeležili sv. maše ob 12. v cerkvi, ob 1.30 pop. bo pa kosilo v dvorani. Po kosilu bo počaščen bivši gojenec Frank J. Lausche, ki bo sprejet v St. Vitus Hall of Fame. Število vstopnic je omejeno, zato že danes svetujemo, da pokličete 531-3485 za rezervacijo.

Sodnik August Pryatel—

Vstopnice za banket na čast sodniku Augustu Pryatelu lahko rezervirate pri Ann Opeka (531-7850). Banket bo 6. novembra v SND na St. Clair Ave

Ribje večerje—

Ženski odsek pri Klubu društev Slovenskega narodnega doma pripravlja vsak petek od 11. dop. do 7. zvečer ribje večerje in sicer v gostilni v Diemer poslopju zadaj od SND. Na jedilniku so tudi golaž s polento, klobase s prikuhami itd.

VREME

Zmerno oblačno danes z možnostjo dežja in najvišjo temperaturo okoli 57° F. Spremenljivo oblačno jutri, zopet z možnostjo dežja in z najvišjo temperaturo okoli 53° F. V četrtek pretežno oblačno z najvišjo temperaturo okoli 50° F.

DR. STANE SUSTERSIC
4515 WILLARD AVE.
APT. 2308 - S
CHEVY CHASE, MD 20815

NAROČNINA:

Združene države:

\$36 na leto; \$21 za 6 mesecev; \$18 za 3 mesece

Kanada:

\$45 na leto; \$30 za 6 mesecev; \$20 za 3 mesece

Dežele izven ZDA in Kanade:

\$48 na leto; za petkovo izdajo \$28

Petkova AD (letna): ZDA: \$21; Kanada: \$25;

Dežele izven ZDA in Kanade: \$28

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$36.00 - year; \$21.00 - 6 mos.; \$18.00 - 3 mos.

Canada:

\$45.00 - year; \$30.00 - 6 mos.; \$20.00 - 3 mos.

Foreign:

\$48.00 per year; \$28 per year Fridays only

Fridays: U.S.: - \$21.00 - year; Canada: \$25.00 - year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home

6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

Published Tuesday & Friday except 1st 2 weeks in July & the week after Christmas

No. 73 Tuesday, October 4, 1988

Edward Teller o letošnjih volitvah

Dr. Edward Teller je fizik svetovnega slovesa, v ZDA poznan tudi kot oče vodikove bombe, v politični ideologiji pa zagovarja stališče, da je mir možen samo pod pogojem, da so demokratične države — in tu predvsem ZDA — tako močne v vojaško-obrambnem oziru, da ne more imeti noben sovražnik najmanjšega upanja, da bi v vojnem spopadu z njimi zmagal, da bi ne bil tudi sam uničen. Zaradi tega, meni dr. Teller, so najbolj nevarni za mir tisti politiki v demokratičnih državah, v prvi vrsti ZDA, ki zanemarjajo obrambno sposobnost svojih dežel. Taki politiki so pripravljeni biti potegnjeni za nos od državnikov nedemokratičnih držav, v prvi vrsti ZSSR, ki jim govorijo o miru, o spravi, o dobrososedskih odnosih, v resnici pa pripravljajo teren ali za vojaško premoč ali celo vojni napad.

Dr. Teller je bil v Clevelandu preteklo nedeljo na povabilu lokalnih madžarskih organizacij. V dopoldanskem času je lokalni madžarsko-ameriški republikanski klub priredil srečanje z dr. Tellerjem, na srečanje pa povabil tudi nekaj drugih etničnih predstavnikov. Kljub svojim osemdesetim letom, je dr. Teller govoril več kot pol ure brez teksta, jedrnato, močno, odločno, kakor smo ga mnogi videli ob raznih prilikah na televiziji, ko je bil intervjuvan ali je pričal pred kakšnim kongresnim ali drugim odborom. Pozval je svoje poslušalce, naj si z vso močjo prizadevajo za izvolitev republikanskega kandidata Georgea Busha, v Ohio pa za v zvezni senat Georgea Voinovicha. Bush in Voinovich dobro razumeta, je dejal dr. Teller, da je edina možnost za zanesljivo varnost Združenih držav v močnem vojaškem obrambnem sistemu, v bodočem desetletju pa takšno varnost ponuja obrambni sistem SDI oz. Vojna zvezd. Bush je rekel, da bo podpiral nadaljnje raziskovanje na tem področju, kakor je tudi Voinovich, demokratski kandidat Michael Dukakis in sen. Howard Metzenbaum pa sta proti, čeprav od časa do časa daje vsaj Dukakis meglene izjave.

Madžarski fizik, ki je mimogrede omenil, da svoje rojstne domovine ni videl vse od 1936. leta, je primerjal dogodke pred 50 leti z današnjimi, da bi ilustriral nesposobnost in celo nevarnost za ZDA pogledov, ki jih ima Dukakis, z njim pa demokratska stranka in ameriški liberalci sploh. Pred 50 leti — ravno 30. septembra 1938 — je bil podpisan sporazum med Hitlerjem in Mussolinijem na eni, Chamberlainom in Daladierjem na drugi v Münchnu. Ta »münchenski sporazum« je bil na račun Češkoslovaške, vendar je takratni angleški predsednik vlade Neville Chamberlain mislil, da je s tem sporazumom dosegel mir oz. preprečil vojno. Dosegel je ravno obratno: vojno, ki se je pričela s 1. septembrom 1939.

Chamberlain je bil poštenjak in patriot, je dejal dr. Teller. Imel je najboljši namen: ohranjati mir v Evropi. Njegova politika, da bi mir ohranjali, je pa bila katastrofalna, ker ni razumel realnosti položaja, ni razumel, kaj je bil Hitler, kaj je hotel Hitler doseči. Pametna politika zahodnih demokra-

Slovesna proslava slovenskega narodnega praznika ob 70-letnici oklica prve slovenske vlade 29. okt. 1918

CLEVELAND, O. — Vsak narod se v svojem zgodovinskem razvoju opira na pomembne dogodke v preteklosti, ki so odločilno vplivali na narodno samozavest, kar je v kritičnih in odločilnih razdobjih združilo narodne množice v složno javno zahtevo za priznanje narodnih pravic in za pravico samostojnega odločanja o svoji usodi.

Slovinci imamo v svoji razvojni dobi več zgodovinskih pričevanj o naši slovenski narodni samobitnosti, od ustoličenja slovenskih vojvod na Gosposvetskem polju do zahtev za Zedinjeno Slovenijo leta 1848, a ena največjih je bila v našem času in sicer

29. oktobra 1918

ko so Slovenci v Ljubljani oklicali svojo lastno slovensko vlado po osvoboditvi izpod Avstro-Ogrskega podložništva ob koncu prve svetovne vojne.

Letos, 29. oktobra, poteka torej 70 let od tistega važnega dogodka v narodno-politični zgodovini slovenskega naroda, ki je oblikoval čas, v katerem smo živeli in še živimo mi.

Kljub vsem hudim preizkušnjam, ki jih je slovenski narod doživljal v teh 70 letih, so Slovenci vendar dozoreli v samozavesten narod, ki se je uvrstil med najnaprednejše narode v Evropi. A prav v tem času so pravice slovenskega naroda v lastni domovini zopet nevarno ogrožene in prav ta ogroženost je strnila — kot pred 70 leti — ves narod, da se je združen postavil na okope v obrambo svojih pravic.

Slovinci v svobodnem svetu smo zato dolžni, da za Slovence tako pomemben zgodovinski dogodek — oklic prve slovenske vlade 29. oktobra 1918 — dostojno proslavimo. S takšno javno izpovedjo slovenstva bomo dali oporo tudi slovenskim rojakom v domovini.

Več slovenskih organizacij v Clevelandu se je združilo za skupno

proslavo slovenskega narodnega praznika — 29. oktober.

Proslava bo v nedeljo, 30. oktobra 1988, ob 4. uri popoldne v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clairju. Prireditveni odbor vodi g. Rudi Knez. Po dosedanjih priglasitvah bodo na programu nastopila sledeča društva: pevska zbor Korotan in Fantje na vasi, folklorna skupina Kres, dramsko društvo Lilija ter Slovenski šoli pri Sv. Vidu in Mariji Vnebovzeti. Glavni govornik bo dr. Rudolph M. Susel, urednik Ameriške Domovine.

Podrobnosti o tej vseslovenski proslavi slovenskega narodnega praznika bodo priobčene v naslednjih številkah Ameriške Domovine. Že sedaj pa prosimo in vabimo vse slovenske organizacije in sploh vse Slovence, da si rezervirajo nedeljo, 30. oktobra popoldne, za udeležbo in sodelovanje na tej proslavi.

Za pripravljalni odbor:

Jože Melaher

Za škofa Antona Martina Slomška

CLEVELAND, O. - Na Slomškovem simpoziju v Hamiltonu 17. in 18. septembra se nas je zbralo veliko Slovencev iz celega ameriškega kontinenta: Chicage, Clevelanda, Pittsburga, Connecticuta, Floride, Kalifornije in seveda Kanade. Tudi iz Slovenije in iz Rima je bilo precej gostov. Župnik pri Sv. Gregoriju v Hamiltonu, g. Franc Slobodnik, je prav povedal, ko je dejal, da bosta ta dva dneva napisana v zgodovini fare sv. Gregorija kot dva njenih največjih dni.

Kaj smo se naučili na simpoziju? Ljubiti svoj narod, jezik in kulturo je dolžnost, za katero je vsak odgovoren pred svojo vestjo in pred Bogom. Škof Slomšek je gotovo eden največjih pobudnikov slovenske zavesti. Skozi stoletja se je naš

majhen slovenski narod boril za svojo samostojnost in samobitnost. Škof Slomšek je vedno stal ob strani svojemu narodu; ljubil ga je, saj je že pri svojih dvaindvajsetih letih zapisal: Živeti in umreti za slovenstvo.

Slomšek je iskreno ljubil svoj narod, bi mu je neutrudni dušni pastir ter modri voditelj v nemirnih časih devetnajstega stoletja. Zato je tudi prav, da mu izkazujemo spoštovanju v upanju, da bo kmalu prištet med svetnike in bo tako še bolj tesno povezan s svojim narodom. Vsi Slovenci, posebno še oni v domovini, si želijo, da bi se pojavil med nami človek, ki bi mu lahko rekli, ta je naš novi Slomšek.

Slomškov krožek v Clevelandu prireja v nedeljo, 23.

cij v tistem času bi bila odločno nasprotovanje Hitlerjevimi zahtevam. Tako danes. Dr. Teller ne dvomi, da je Dukakis pošten človek, da želi mir, da je ameriški patriot. Dukakisova šibkost je v tem, da ne razume ne obrambne strategije in ne Mihaila Gorbačova oziroma ZSSR. Tako je v dr. Tellerjevem mnenju, čeprav tega ni neposredno rekel, Dukakis današnji Neville Chamberlain. In zaradi tega je tako pomembno, da je novembra letos izvoljen Bush, ne pa Dukakis. Teller ni govoril nič o socialnih programih, ki jih zagovarjata predsedniška kandidata, zanj je ključnega pomena stališče do Strateške obrambne iniciative in do zunanje politike. Ko je bil vprašan glede bodočih denarnih posojil Sovjetski zvezi, da bi zahodne države tako pomagale Gorbačovu izpeljati prestrukturiranje gospodarstva, je bil dr. Teller odklonil. Rekel je, da ni navdušen niti na to, da bi zahodne države odobraval posojila Madžarski, ki tudi skuša izpeljati gospodarske reforme, ker ni mogoče biti gotov, da bi ne bila taka posojila Madžarski v resnici posojila Sovjetski zvezi.

Mnogi Američani, še posebej pa tujci, so mnenja, da med republikansko in demokratsko stranko ni kaj dosti razlike. Po poslušanju dr. Edwarda Tellerja bi pa takšno tezo težko še kdo zagovarjal. Vsaj glede obrambne in zunanje politike je med Georgeom Bushom in Michaelom Dukakisom razlika kar precejšnja. In pri tem piscu ni dvoma, da je gledanje Busha stvarnejše in koristnejše za ZDA kot je stališče, ki ga zagovarja Dukakis, za njim pa Metzenbaum.

Rudolph M. Susel

oktobra, kosilo v avditoriju pri Sv. Vidu. Serviralo se bo od 11.30 do 1.30 popoldne. Cena za kosilo je samo \$6, za otroke pa le \$3. V soboto, 22. oktobra, bodo na razpolago tudi krofi in sicer ves dopoldan. Nakaznice za kosilo so že v predprodaji pri vseh odborovnikih Slomškovega krožka.

Naš škof Slomšek mora na oltar! Priporočajmo mu naše bolnike in našo mladino!

Na svidenje na Slomškovem kosilu.

F.U.

Slovenski misijonarji — nas potrebujejo

CHICAGO, Ill. - Slovenci smo v splošnem nagnjeni, da pomagamo ubogemu ali bolnemu človeku, takemu, ki je v stiski. Imamo še danes mlade verne ljudi — fante in dekleta, ki se odločijo, da zapuste dom in gredo v tako imenovani Tretji svet oznanjat vero v Kristusa. Tudi lajšati boleznin nevednost! Marsikoga gane Kristusovo načelo: Pojdite po vsem svetu in učite vse narode!

Slovenski misijonarji in misijonarki so razkropljeni po vseh državah Afrike (največ jih je na otoku Madagaskar), delno po Aziji in v Južni Ameriki; moške opravljajo duhovniško službo v prvi vrsti, naložena jim je skrb za bogoslužne prostore; redovne in laične sestre so neobhodno potrebne pri bolnikih, otrocih in pošolah. Koliko je to žrtev in idealizma!

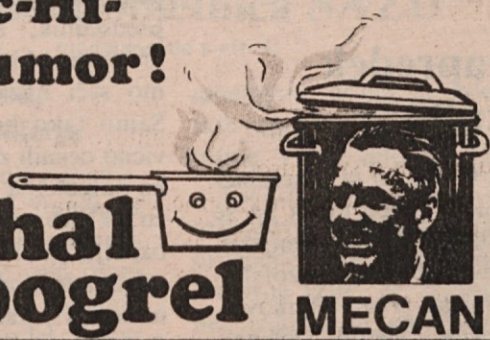
Že lepo vrsto let obstoja v Chicagu Misijonski odbor, ki nabira prispevke in vsako leto priredi misijonsko kosilo v dobro slovenskim misijonom po svetu. Tudi letos ne smemo farani Sv. Štefana iti mimo.

Misijonsko kosilo bo 16.

(dalje na str. 3)

Ha-Hec-Hi- Ho-Humor!

Skuhal ali pogrel

MINE, VSE MINE

Tudi moje podaljšane počitnice je doletela ista usoda, kot vse drugo na tem svetu. Ze pred tremi meseci sem sam pri sebi zatrdno sklenil, da se bom zelo poboljšal, začenši s prvim oktobrom. Med ostalim bom: manj jedel, nič pil, začel spet redno kuhati in pogrevati, vedno dobre volje, zjutraj z veseljem vstajal itd. Tudi okrog hiše bo treba kaj več postoriti, kajti s prvim oktobrom začenja moje šestmesečje za kositi travo, da se žena malo odpočije.

Zelo veliko ljudi me je spraševalo, zakaj ni nič več Domovine? Odgovarjal sem, da jo jaz še redno prejemam, čeprav sem vedel, da imajo v mislih mojo kuhinjo. Zato sem nekaterim zaupal, da bo ta spet odprta v oktobru. In ta oktober se je z vsakim dnem bolj približeval, dokler se nisva v soboto zvečer srečala na ohceti. Gledal me je naravnost v oči, kot bi mi hotel počitati: »A tako začenjaš moj prvi dan? Si mar že pozabil obljubo: manj jedel, nič pil...?«

»Bom pa vsaj nekaj napisal,« sem se branil, in jaz obljubo vedno držim, zlasti kadar jo dam drugim, čeravno se to čudno sliši. Ampak o letošnjem vročem poletju vendar ne morem pisati, ker to ni bil noben hec in ne spada semkaj. Če bo velika sila, bo treba spet Maksa privleči na dan.

»Dragi, ali me imaš rad?«

»Seveda. Zelo.«

»Pa bi dal zame življenje?«

»Tisto pa ne! Kdo bi pa te potem imel rad?«

Šef krega podrejenega uslužbenca, ker zamuja na delo. Ta odgovori:

»Nikdar nisem prišel v službo kasneje kot vi.«

»To, kdaj jaz prihajam, tebe čisto nič ne briga. Ali si ti šef?«

»Ne.«

»Zakaj pa potem govoriš neumnosti?«

Ona: »Ze tri tedne sva poročena, pa me še nisi vprašal, kaj si želim za prvo obletnico poroke.«

— Zakaj bi morala najina hči pravzaprav čakati, da pride prvi moški? Saj jaz tudi nisem!

Kadar se prerekaš z norcem pazi, če ne dela morda on isto!

Ce te res zanima, kam gre vaš denar, ki ga daješ ženi za Grocerijo, kar postavi se postrani in poglej v ogledalo.

»Ženka, nogavice imaš zmečkane in nagubane zadaj.«

»Ampak saj nimam obutih nogavic!«

Ameriški vojak, častnik, ki je 16 mesecev bil daleč od doma, je nekega dne prejel od žene pismo, v katerem mu ta sporoča o večerni molitvi štiriletne hčerke: »Ljubi Bogec, pošlji mi majhnega bratca, da bomo lahko presenetili očka, ko pride domov.«

Ljudje, ki godrnjajo nad visokimi davki, se delijo v dve skupini: Moški in ženske.

»Halo! Ali je moja žena doma?«

»Ne. Kdo pa kliče?«

Draga 1988: Plovemo — torej smo

GORICA, It. - V Finžgarjevem domu na Opčinah pri Trstu se je v dneh med 2. in 4. septembrom še 23-letni ponovil scenarij vajenega in vendar pričakovanega, enakega in vendar drugačnega srečanja ljudi, ki jim je prijetno in nujno priti kdaj skupa. Blizu pet sto Slovencev iz matice, zamejstva in zdomstva je prišlo prisluhnit in kaj svojega dodat razmišljanjem o aktualnih temah in duhovnih retrospektivah, ki pogojujejo naš nemirni vsakdan, kot vedno razpet med davne korenine in med neznanke na obzorju.

»Dešifrirati znamenja na slovenskem nebu«, takšna je, po citatu iz sklepnega predavanja Alojza Rebutle, vizitka teh študijskih dnevov, rojenih po zamisli rajnega prof. Jožeta Peterlina in še vedno zelo živih, če kaj veljajo taki pokazatelji, kot so burni aplavzi, polno zasedene klopi in vsako leto večja prisotnost mladih.

Oglejmo si na kratko akterje, teme in sporočila, s katerimi smo se srečali na letošnji »Dragi«.

Manjšinska problematika

Karl Smolle, koroški rojak in politik, poslanec v dunajskem parlamentu, je spregovoril o temi »Manjšinstvo z evropske perspektive«. Izhodišče njegovega referata je bila listina o manjšinskih pravicah, ki so jo bili sestavili na ravni Evropskega parlamenta in ki vsebuje pomembne zaščitne norme za manjšinske skupnosti.

Po orisu in razčlembi samega dokumenta je prišlo, bodisi med samim predavanjem bodisi med zelo dobro diskusijo,

V BLAG SPOMIN

OB ŠESTI OBLETNICI

LOUIS FABEC

ki nas je za vedno zapustil dne 4. oktobra 1982.

Šest let Te zemlja krije,
Tvoje truplo v grobu spi,
ni za nas miru, pokoja,
odkar Te več med nami ni.

Kakor ovce brez pastirja
čutimo zdaj osamljenost.
Vsi želimo k Tebi priti
v nebeško veselost.

Žalujoči:

Žena — Louise, roj. Hočevar;
hčerka — Monica Dobritch z družino;

sinovje — Louis z družino,
Jim z družino,
Tony z ženo,

Eddie z družino;

in ostalo sorodstvo
v Ameriki in Sloveniji.

Euclid, O., 4. oktobra 1988.

v ospredje predvsem vprašanje, do kolikšne mere bo ta dokument obvezujoč in operativen v konkretni politiki posameznih držav do njihovih manjšin.

Skeptičnim oz. zaskrbljenim pomislekom je predavatelj zelo prepričano odgovarjal, da imamo opravka vsaj s sprejetim načelom, katerega kršenje bi le tvegalo mednarodno blamažo, in da se bodo manjšine v bodoče lahko sklicevale na listino, ki jim daje širšo zunanjo oporo pri preživetvenih prizadevanjih.

V širokem zaledju povezuje se Evrope so nove šanse za »male domovine«, tako je bilo moč razumeti osnovno misel predavanja, ki ga je na strokovni višini in s prepričljivostjo v njegovem debatnem delu podal predavatelj.

Zgodovinska usoda srbskega naroda

V soboto (3. sept.), ob drugem predavanju, se je pozor-

Slovenski misijonarji

(nadaljevanje s str. 2)

oktobra 1988 v veliki dvorani, takoj po zadnji nedeljski maši. Vstopnice boste dobili v župnišču in pri vratih. Cena \$7 za odrasle naj nikogar ne prestraši. Potreba za lačne in revne je velika.

Katoliška Cerkev je vesoljna in oklepa vse narode v isti ljubezni in skrbi. Misijonski odbor pričakuje vašo udeležbo, bo hvaležen za vsak dar, za vsako najmanjšo pomoč.

Posebej prosimo za pecivo in za predmete za srečkanje (raffle)!

Res, ne pozabite čikaški Slovenci in vi, ki živite v naši širši okolici, na datum 16. oktober. Na svidenje!

Ana Gaber

V BLAG SPOMIN

CETRTE OBLETNICE SMRTI
LJUBLJENE ŽENE, MAME
IN STARE MAME

FRANCKE PERČIČ

ki je umrla 4. okt. 1984.

Štiri leta so že minila,
odkar si šla od nas,
a vedno lep spomin je na Tebe,
pogrešamo Te vsaki čas.

Mož — Franc
Sinovi — Filip, Janez,
Marijan, Franci, Mihael
Hčeri — Vilma in Olga
Brat — Jože
Sestra — Angela Bresar
Snahe, vnuki in vnukinje

4. oktobra 1988

Euclid, Ohio

nost »Drage« usmerila precej drugim. »Tradicije in ideologije v zgodovinski usodi srbskega naroda« se je glasil naslov predavanja, katerega avtor je bil najvidnejši srbski pisatelj, akademik Dobrica Ćosić, nekdanji soustvarjalec komunistične družbe v Srbiji in Jugoslaviji, zdaj pa že dolgo »eden najeminentnejših pobornikov civilne družbe na jugoslovanskem prostoru«, kot je bilo zapisano v njegovi predstavitveni oznaki.

Ćosić nas je informiral o travmah svojega naroda, ki je najprej v najhujših pogojih preživel stoletno turško dominacijo, potem pa je, državno samostojen, nevarno izkrmavel v prvi in zlasti v drugi svetovni vojni. Zakaj? Ker »v vseh teh zgodovinskih preizkušnjah srbski narod ni mogel in hotel upoštevati eksistenčne pogoječnosti, temveč je premikal in prestopal meje, ki jih po božjih in človeških zakonih, po zgodovinskem razumu in izkušnji ne kaže prestopati«, nam je predavatelj pojasnil tragično previsoko ceno za svobodoljubne vizije in žrtvovanja.

Po Ćosićevih besedah je srbska usoda v sedanji jugoslovanski stvarnosti dosegla dno, in zlovesčiči simbol tega dna je Kosovo. V širšem okviru pa je »resničnost porazila dve utopiji: jugoslovanstvo in boljševiški socializem«. Za svojo Srbijo in vso Jugoslavijo — tu je postal predavatelj zanimiv tudi za slovenske vidike — obstaja le ena rešilna perspektiva: ukinitvev monopola partije, radikalne demokratične prenosne, ustvarjanje pluralistične družbe, povezovanje z Evropo.

Tudi preteklosti ne smemo pozabiti

Nedeljski dopoldanski gost v »Dragi« je bil dr. Jožko Pirc, predavatelj na Urbanianski papeški univerzi v Rimu. Tema njegovega predavanja, »Ob stoletnici Rimskega katolika«, se je marsikomu sprva zdela nekoliko preveč odmaknjena od problemov in interesov, ki v tem času zaposlujejo in pritegujejo slovensko intelektualno pozornost.

Presenetljivo pa je znal mladi znanstvenik prikazati Antona Mahničarja in delitev duhov na Slovenskem s tako interesantnim prijemom, da smo se znašli pred dobro podano osvetlitvijo nekega že odmaknjene poglavja slovenske duhovne zgodovine, hkrati pa se je njegova tema — tudi ob debatni dopolnitvi — približala vprašanju in dilemam, ki jim nismo tako zelo daleč ne v času ne v miselnosti.

Za poslušalce je bilo poučno, predavatelju pa najbrž v zadoščenje, ko se je neki mladi diskutant iz Slovenije v bistvu zahvalil, da je dobil informacijo, ki mu je bila skoraj popolna novost. To je lahko dodatna tema za razmišljanje o tem, kako potrebno je oživljanje preteklosti, ki jo nekatere sile sedanjosti manipulirajo ali pa kar blokirajo v ključu svojih

(dalje na str. 4)

Draga 1988: Plovemo — torej smo

(nadaljevanje s str. 3)

posebnih interesov.

Vznemirljiv pogled v prihodnost

Svoj višek je »Draga« dosegla v nedeljo popoldne, ko je za predavateljsko mizo sédel pisatelj Alojz Rebula. Že njegova osebnost, dodatno pa obetavni naslov »Kam plovemo — Razgled čez slovenska obzorja«, sta privabila v Finžgarjev park toliko občinstva, kot ga anali študijskih dnevov Društva slovenskih izobražencev redko pomnijo. Udeleženci so očitno pričakovali, da bo četrti nastop v »Dragi« končno zaplul v tisto žgočo aktualnost, od katere je nabito naše razpoloženje po spomladanskih in še zlasti poletnih dogajanjih na Slovenskem.

In pričakovalci niso bili razočarani. Rebula je s temperamentnim nagovorom sebe in javnost spraševal, kam plovemo ob dogodkih, ki so nas pretresli kot že dolgo ne kateri, pa tudi ob stiskah in dilemah, ki jih poznamo še od

Ivo Vajgl predstavnik za tisk zunanjega ministrstva SFRJ

Do nedavnega odhoda iz Clevelanda, Ohio, je bil generalni konzul Jugoslavije v tem mestu Ivo Vajgl. Že pred odhodom smo vedeli za njegovo novo dolžnost v jugoslovanskem zunanjem ministrstvu, namreč da bo postal predstavnik za tisk tega ministrstva oz. sekretariata, ter da bo povišan v ambasadorja. Sledi Tanjugovo poročilo z dne 15. septembra:

»Novi predstavnik zveznega sekretariata za zunanje zadeve za tisk, veleposlanik Ivo Vajgl je imel danes prvo tiskovno konferenco. Rodil se je pred 45 leti v Mariboru. Z novinarstvom se je začel ukvarjati med študijem, in sicer v mariborski Katedri in ljubljanski Tribuni in nato v RTV Ljubljana. Bil je dopisnik RTV Ljubljana in Dela iz Trsta, dopisnik in vodja redakcije Tanjuga za Slovenijo v Ljubljani, pa dopisnik in vodja Tanjugovega predstavništva v Bonnu, kjer je bil tudi predsednik združenja tujih dopisnikov iz ZR Nemčije.

Nato je bil predsednik komisije CK ZK Slovenije za delo z našimi državljani v tujini in jugoslovanski generalni konzul v Clevelandu. Pred kratkim je postal uradni predstavnik ZSZZ za tisk namesto Aleksandra Staniča, ki je prevzel novo dolžnost.«

r.m. susel

prej. Vprašal je sebe in vse nas, kakšne so slovenske perspektive na ravni preživetja; pri tem je prodorno analiziral tuje zaviralne in sovražne sile, nič manj pa tudi hibe in odstopanja v sami slovenski držbi.

Našel je tudi odgovor na vprašanje v naslovu svojega predavanja; izrekel je trdno prepričanje, da je uspeh naše plovbe, usoda našega naroda, v veliki meri odvisna od nas samih, »od lastne volje, od nezlomljive volje, da preživimo«. Pogum torej in ne manjvrednostni kompleksi; ponos in ne klecanje pred »tuo prevzetijo«; temeljna orientacija sredi smeri sveta; samoumevno čutenje duhovne skupnosti celotne slovenske družine; predvsem pa zvestoba, ki je stvar duha — to so temeljni pogoji za pravo smer plovbe in za plovbo samo.

Alojz Rebula je svoja razmišljanja in ugotovitve podal z bleskom in notranjim žarom, kot ju premorejo veliki govorniki in predvsem tudi ljudje, ki govorijo zares iz najgloblje prepričanja. Temu primerna je bila tudi zbranost publike in na koncu eksplozija njenega aplavza. Žal so bili kasnejši debatni posegi v glavnem daleč pod tem nivojem.

Finžgarjev park je tudi letos obiskal veliki prijatelj »Drage«, tržaški škof Lorenzo Bellomi, ki je z mašo na prostem in z globokim nagovorom prinesel še dodatno svetlobo in toplino v sončno nedeljsko jutro.

Udeleženci študijskih dnevov so na zadnji dan sprejeli resolucijo, ki kritično ocenjuje dogajanja v zvezi z ljubljanskimi aretacijami in procesi. Mladinska sekcija Slovenske skupnosti pa je zbirala podpise za solidarnost z Odborom za človekove pravice v Ljubljani.

Bodočnost »Drage«?

Želimo jo videti v drobnem simbolu: medtem ko so odrasli poslušali predavanja in debate, so se na ploščadi in na travniku nedaleč stran igrali otroci nekaterih izmed njih. Drugi, ki so še pred nekaj leti prav tako nabijali žogo ne prav daleč od tribune v zelenju, pa so letos že sedeli med poslušalci...

Torej nasvidenja ne le prihodnje leto, ampak — Bog daj — še dolgo let!

S.M.

Kat. glas, 8. sept. 1988

Rojaki! Priporočajte Ameriško Domovino svojim slovenskim prijateljem in znancem!

Jubilejno leto SAZU

Pol stoletja vtkana v napredek narodove znanosti in kulture

CELOVEC — Sredi avgusta je minilo natanko petdeset let, odkar je ministrski svet kraljevine Jugoslavije izdal uredbo z zakonsko močjo, s katero je bila ustanovljena Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani kot tretja jugoslovanska znanstvena akademija. S to uredbo je bila razglašena enakovrednost slovenskih znanstvenih prizadevanj s srbskimi in hrvatskimi. Nekaj mesecev pozneje, 12. novembra 1938, se je na ljubljanski univerzi zbralo štirinajst akademikov, ki so bili imenovani s kraljevim ukazom na predlog tedanjega prosvetnega ministra.

Uredba o Akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani jim je nalagala, da na prvi glavni skupščini iz svojih vrst izvolijo tri kandidate, med katerimi naj bi bil s kraljevim ukazom imenovan predsednik Akademije. Kot prva enakovredna kandidata sta bila izvoljena Gregor Krek in Rajko Nahtigal, kot tretji pa Fran Ramovš.

V naslednjih mesecih je bil imenovan prvi predsednik Akademije, prof. Rajko Nahtigal. Na skupščini, 25. januarja 1939, so akademiki izvoli-

li prof. G. Kreka za generalnega tajnika, poleg njega pa še načelnike štirih akademijskih razredov: filološko-filozofsko-historičnega (Fran Ramovš), juridičnega (Metod Dolenc), matematično-prirodoslovnega (Jovan Hadži) in umetniškega (Fran Saleški Finžgar). Tako je Akademija v Ljubljani, ki pa v svojem naslovu ni smela nositi oznake »slovenska«, dosegla potrditev pogumnega dejanja iz leta 1937, ko je skupina osmih, od takratnega rektorja ljubljanske univerze prof. Rada Kušjeja, imenovanih znanstvenikov in umetnikov, ustanovila društvo Akademija znanosti in umetnosti.

»Narod naj se zaveda njihovega pomena!«

KO je prof. R. Nahtigal sprejemal visoko čast in odgovorne dolžnosti prvega predsednika Akademije, je rekel, da bo črpal moč za opravljanje zahtevnih nalog iz sedemnajstletnih izkušenj v vodstvu Znanstvenega društva za humanistične vede, ki je utiralo pot tudi poznejši Slovenski akademiji znanosti in umetnosti.

»Te besede nas navajajo,« je ob letošnjem jubileju Aka-

demije zapisal njen sedanjí predsednik, akademik prof. dr. Janez Milčinski, »da moramo seči nazaj v zgodovino. Samo tako bomo lahko pravično ocenili zavzeta in vztrajna dolgoletna prizadevanja, ki so kljub nenaklonjenemu ozračju (tudi pri obeh takratnih akademijah, jugoslovanski in srbski!) nazadnje le izsilila Slovencev poleg že ustanovljene, čeprav okrnjene in večkrat ogrožene Univerze, še Akademijo kot vrhunsko znanstveno in kulturno ustanovo. Poseči moramo v zgodovino globlje, skoraj tristo let nazaj, da se spomnimo prvih korakov znanstvenega združevanja na slovenskih tleh.«

Zanimiv zgodovinski dokument je bržčas tudi zapis slovenskega akademika, našega znamenitega umetnostnega zgodovinarja, dr. Franceta Steleta, ob prvi obletnici Akademije (1939):

»Z ustanovitvijo Akademije znanosti in umetnosti je Ljubljana kot kulturno središče Slovencev v glavnem dograjena. Napačno pa bi presojal položaj, kdor bi mislil, da kulturne ustanove žive same po sebi in da je z njih ustanovitvijo ustvarjen tudi že pogoj za njihov napredek. Ta je zagotovljen samo, če se narod zaveda njihovega pomena in zanje tudi žrtvuje.«

(dalje na str. 5)

SLOVENCİ V OHİU!

IZVOLITE

Georgea V. Voinovicha

V U.S. SENAT

Slovensko-ameriški republikanski klub v New Yorku

Grdina Pogrebni Zavod

17010 Lake Shore Blvd. 531-6300
1053 E. 62. cesta 431-2088

V družinski lasti že 85 let

Petdeseta obletnica SAZU

(nadaljevanje s str. 4)

Zgodovina, dolga tri stoletja

Jesen 1988 ni zgolj v znamenju zlatega jubileja Slovenske akademije znanosti in umetnosti, temveč še ene, nič manj pomembne obletnice. Za nami bo namreč že tristo let, odkar je v Ljubljani nastalo, pod vplivom razvoja znanstvenih ustanov z vabljenim nazivom Akademija v Italiji, prvo znanstveno društvo Societas Unitorum kot Dizmov bra-tovščina. Društvo je pravzaprav pomenilo temelj za poznejšo ustanovitev kar treh akademij: najprej leta 1693 Akademije delovnih, znanih tudi kot operozov (Academia Operosorum; sestavljali so jo pravniki, teologi in zdravniki), potem 1701 Akademije ljubiteljev glasbe (Academia Philharmonicorum) in nazadnje 1702 Akademije risarjev (Academia inculorum).

Z znanostjo se je ukvarjala le Akademija delavnih, ki je delovala do ok. 1725, pred koncem 18. stoletja, torej pred nekaj več ko dvesto leti (1781) je bila obnovljena, čeprav je živela le do leta 1785, ko prenehajo sporočila o njeni dejavnosti.

»Že njeni člani Marko Pohlin, Anton Tomaž Linhart, Blaž Kumerdej in Jurij Japelj, slovenski kulturni delavci v prvi dobi našega narodnega prebujanja, kažejo, da je v slovenskem narodnem razvoju to znanstveno društvo vendarle pomenilo pomemben dejavnik pri nastajanju modernega slovenskega naroda.« (Akademik prof. dr. Bogo Grafenauer)

Nekaj stoletij trajajoči boj za ustanovitev »najvišjega znanstvenega in umetniškega zavoda Slovenije«, kakor opredeljuje Akademijo v Ljubljani njena prva zakonodaja po drugi svetovni vojni, je bil dokončno sklenjen z zakonom Narodne vlade Slovenije z dne 21. maja 1948. Z njim je bilo namreč določeno, da se »Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani preobrne v Slovensko akademijo znanosti in umetnosti.«

Po Grafenauerjevih spoznanjih je šlo pri tem tudi za spremembo imena v tisto obliko, ki jo je ponazarjal boj za slovensko Akademijo v obdobju 1924—1937, ki pa jo je onemogočila takratna jugoslovanska zakonodaja o »plem-skih« institucijah po letu 1929!

Akademija danes in jutri

Od 19 rednih in 8 dopisnih članov, kolikor jih je Akademija imela leta 1941, se je njeno članstvo v povojnih letih pomnožilo z vodilnimi znanstveniki in umetniki. Tako je sredi lanskega leta štela že 67 rednih članov (akademikov) in 16 dopisnih članov z bivališčem v Sloveniji, z vsemi dolžnostmi in pravicami rednih članov. Poleg teh ima Akademija še zunanje dopisne člane; med njimi so znanstveniki in

umetniki iz drugih jugoslovanskih republik in pokrajin ter iz tujine. Teh je bilo lani 75.

Vsi člani so razdeljeni v šest razredov: za zgodovinske in družbene vede, za filološke in literarne vede, za matematične, fizikalne in tehnične vede, za naravoslovne vede, za umetnost ter za medicinske vede. Glavna naloga Akademije in njenega znanstveno-raziskovalnega centra ostaja še naprej program z naslovom Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda, ki združuje raziskovalne sklope trinajstih slovenskih institutov. Po sodbi akademika J. Milčinskega, prav ta program jasno opredeljuje načrte in odgovornost Slovenske akademije znanosti in umetnosti za bližnjo in daljno prihodnost.

Osrednje slovesnosti ob stoletnem jubileju Akademije bodo 13. in 14. oktobra v Ljubljani. Ob številnih spremljajočih prireditvah naj bi do jeseni izšla tudi bibliografija članov Akademije, zaenkrat le o delih članov v razredih za naravoslovne in medicinske vede. Že danes pa se lahko veselimo, da bo pomembna obletnica z dvema zbornikoma (napovedana sta izida Zgodovine Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter faksimila zbornika Akademije operozov iz leta 1701 s prevodom latinskega besedila), predstavila delo najvišje slovenske znanstvene ustanove in obenem potrdila, da so bila prizadevanja za ustanovitev Akademije v Sloveniji živa malodane tristo let.

Za koroški Naš tednik
pripravil Ivan Virnik
(12. avgusta 1988)

Letos bi bil stoletnik »Dom in svet«

(Po Kat. glasu) — Ne sme miniti leto 1988 brez spomina na leto 1888, ki je videlo vznikniti *Dom in svet*, osrednjo slovensko katoliško kulturno revijo, več ko pol stoletja odprto leposlovju, kritiki, eseju in likovni umetnosti.

Revija je s podnaslovom »Zabavi in pouku« priklicala življenje dr. France Lampe, profesor bogoslovja v ljubljanskem semenišču. Rodil se je v župniji Črni vrh nad Idrijo 1859, umrl pa v Ljubljani 1900, komaj 41 let star. Telesno je bil bolj slaboten, zato pa tembolj nadarjen, vedoželjen in delaven.

Prvo leto (vsakega 20. v mesecu) je izšlo 12 števil s po 16 strani. Izdajatelj, lastnik in urednik je bil Lampe sam. List je torej izhajal v samozaložbi. (V 8. številki beremo pod glavljem Slovestvo naznanilo, da je dr. Anton Mahnič začel v Gorici izdajati Rimski katolik enkrat na 3 mesece; I. zvezek I. tečaja je imel 96 strani.)

Že naslednje leto je Dom in svet dobil glavo: prikupno risbo vrh prve strani vsake številke. Število naročnikov in sodelavcev se je povečalo, in letnik je zrasel na 276 strani. Od IV.

Kanadska Domovina

— DVA POMEMBNA DATUMA —

TORONTO, Ont. — Društvo »Slovenski dom«, ki že nad dvaindvajset let deluje, tudi letos pripravlja pričetek zimske sezone v svojih prostorih na 864 Pape Avenue z otvoritvenim banketom, ki bo v soboto, 29. oktobra 1988, ob 7h zvečer.

Vsi, ki ste redni obiskovalci tega doma, veste, da je večerja vselej obilna in postrežba prvovrstna, in da preskrbimo tudi za dobro plesno glasbo. Če želite domače zabave in prijetne družbe, se boste udeležili tega prvega banketa Slovenskega doma v novi poslovni dobi.

Zlasti ste vabljeni vsi delničarji Doma, da svojo ustanovo podprete s svojo navzočnostjo in se z ostalimi udeleženci po domače razveselite.

Domačnost, gostoljubje in osebna postrežba so naša oznaka. Pridite in se osebno prepričajte, da držimo svojo besedo!

Na veselo svidenje v soboto, 29. oktobra zvečer.

Upravljalni odbor

Drugi pomembni datum je pa obletnica prihoda prvih povojnih slovenskih beguncev v Kanado. Poseben odbor je ob štiridesetletnici prihoda prvih slovenskih beguncev v Kanado sklenil, da za to priliko priredi slovesno spominsko večerjo, na kateri bo zgodovinsko orisan početak slovenske emigracije v Kanadi po drugi svetovni vojni in njeni težki početki ter njen razvoj v letih, ki so sledili. Večer je namenjen le spominu tega zgodovinskega dogodka slovenskega prihoda v Kanado po zadnji vojni, težavam, ki smo jih kot novi naseljenci v Kanadi doživljali, istočasno pa tudi uspehe, ki smo jih kljub nepoznanju jezika dosegli s petjem naših narodnih pesmi in s telovadbo naših gimnastov.

Vsi, ki se štejete med prve slovenske povojne priseljence v Kanado, sta na ta večer iskreno vabljeni. Pa ne samo prvotni emigranti, ki so garali na progi, v gozdovih ali na farmah. Vsi ste vabljeni, da skupno proslavimo trdoživost slovenskega človeka, ki si je v tujini ustvaril novo življenje, daleč od rodne domovine, v ponos rodu, ki mu pripadamo, in v ponos novi domovini Kanadi, ki nas je sprejela kot begunce.

Za nadaljnje informacije, se obračajte na Lojzeta Riglerja.

Slavnostna večerja se bo vršila 19. novembra 1988 ob sedmih zvečer v dvorani Slovenskega doma na 864 Pape Avenue v Torontu.

Pripravljalni odbor

September v letu 1943...

TORONTO, Ont. - Jesenski dnevi so navadno lepi. Ni vročine in ne mraza, zemlja pa nudi ljudem svoje pridelke in sadeže vseh vrst za prihajajoče hladne dni. Tako je v naravi in življenju navadno teče lepo naprej.

Po razpadu Italije 8. septembra 1943. leta pa je vso to prijetnost jesenskih dni prekinilo divjanje partizanov. Petinštirideset let je že od takrat, toda spomin na tiste dni, polne groze, je še živ in ne gre v pozabo kar tako. Italijanska vojska se je umikala iz Slovenije in partizani so z italijanskim orožjem uničevali postojanke Vaških straž eno za drugo. Istočasno so pa še morili, kolikor so največ mogli. O tem pričajo Grčarice, Turjak, Jendol, Kočevje in še mnogo

letnika (1891) so posamezni zvezki že imeli (zelene) platnice, tiskani so bili na boljšem papirju in z več slikami; po obsegu so kar naprej naraščali. Od 1894 so imeli letniki po 768 strani.

V XIII. letniku (1900) je še podpisan kot urednik Frančišek Lampe, založnik in lastnik pa je po njegovi oporoki postalo ljubljansko Marijanišče. Uredništvo sta prevzela dr. Mihael Opeka (za leposlovje) in dr. Evgen Lampe (za znanstvo in ilustracije).

Sledila so leta-in desetletja, ko je Dom in svet sooblikoval vrhunsko slovensko kulturo kot glasnik katoliškega dela našega naroda. Življenje mu je po 57 letih upihnila mrzla sapa 1945. leta.

Vinko Beličič

neznanih grobov po gozdovih Dolenjske in Notranjske.

Kako je bilo v Novi vasi na Blokah tiste septembrske dni leta 1943? Vaška straža ni bila kos partizanskemu napadu. Bločani so zgubili svoje stražarje. Začeli so se dnevi resnične žalosti in groze.

Gospodu župniku Antonu Hrenu je bil Dakijev brat Jože svetoval, naj beži z Blok pred partizani. Gospod župnik tega koraka ni hotel narediti in tako so ga enostavno dobili partizani v svoje roke. Gnali so ga po Novi vasi proti plospju konzumne zadruga in ga zaprli v kletne prostore. Po Novi vasi je šel pokončno, zavedajoč se, da je po nedolžnem odpeljan iz svojih župnijskih prostorov. Tako vedo povedati tisti, ki so ga videli kot ujetnika tisti dan.

V tej tiski so se zbrala tri pogumna dekleta, ki so šle takoj prosit za svojega župnika. Najprej so šle k Sandru Lavriču in ga prosile za pomoč. Ta jim je odgovoril, da bo naredil, kar bo pač mogel. Ali je mislil resno ali jih je le na lep način odslovil, ve samo ljubi Bog.

Tako so čakale dekleta na odgovor v gneči na križišču, kjer se je bilo nabralo precej ljudi. Ko se je kmalu pripeljal Kidrič z avtomobilom, so ta tri dekleta stopile k njemu in ga prosile za g. župnika Hrena. In kaj so dosegle? Kidrič jih je grdo pogledal in jim zagrozil, če ne bodo tiho. Kaj so hotele? Čakale so v gneči pred pošto in v nestrpnosti pričakovale, kaj bo.

Za gospoda župnika je bil šel prosit tudi kaplan g. Mahkovec. Po preteku kakih deset minut se je gospod kaplan vračal od konzuma s pretresljivo vestjo: ubili so gospoda župnika. Žalost se je zgrnila nad vso župnijo.

Kmalu po tem umoru so partizani pripeljali vaše stražarje zvezane na vrvi, jih naložili na kamijone in odpeljali proti Ribnici na morišča. V tistih strašnih trenutkih tudi niso nič zalegle besede italijanskega serganta Morellija, ki je prosil: »lasciate la gente innocente« - t.j. pustite nedolžne ljudi.

Vse prošnje so bile kot bob v steno. Prošnje ljudi so izzvene v prazno, demokracije ni bilo, prevladovala je oblast peklenjskih sil in morila nedolžne ljudi. Črne bukve iz l. 1944 imajo dosti podatkov o tistih strašnih časih.

Truplo bloškega župnika je ležalo zakopano za konzumom in šele čez teden dni so ga smeli odkopati in ga položiti na mrtvaški oder. Toda še isti dan proti večeru je prišel nekdo in ukazal, da ga morajo takoj pokopati. Izgleda, da so komunisti imeli strah pred umorjenim župnikom in Bločanom niso dali prilike, da bi se vsaj poslovili od svojega župnika, kot se to spodobi. Se razume, da je bilo pri pogrebu kaj malo ljudi, morda kakih dvajset vsega skupaj. In ti so položili svečke na grob kot prošnjo k Bogu za pokoj g. Hrenove duše, ki je odšla po plačilo k svojemu Stvarniku 14. septembra 1943 iz jarka za konzumom.

Marija Markeš

Prekmurski kotichek

Slomškovi dnevi v Chicagu

V soboto, 10. septembra, smo imeli izredno časten obisk. Med nas so prišli preč. msgr. dr. Maksimilijan Jezernik iz Rima. Slomškov krožek jih je dostojno in z veseljem sprejel. Marsikaj smo se pomenili, posebno še o našem svetniškem kandidatu škofu Antonu Martinu Slomšku. Vsi smo jih bili veseli, saj so nam marsikaj novega in zanimivega povedali, saj so prav oni postulator za Slomškovo zadevo. Msgr. Jezernik so tudi profesor na papeški univerzi v Vatikanu in vodijo ter oskrbujejo vse potrebno tudi za Slovenijo v Rimu. Nekateri izmed nas smo jih že spoznali ob naših romanjih v Sveto deželo in v Rim.

V nedeljo, 11. septembra, je bilo Slomškovo kosilo kakor vedno pri Sv. Štefanu. Vreme je bilo še vroče in v istem času je bilo tudi drugod mnogo slovenskih prirediteljev. Vsem se je mudilo, ker so na isti dan morali še iti na eno ali več slovenskih prirediteljev.

Sv. mašo so darovali naš cenjeni gost msgr. Maksimilijan Jezernik. Podali so nam tudi krasno pridigo iz sv. evangelijskega. Z njimi so somaševali župnik pater Tadej. Tudi petje je bilo krasno. Le žal, da cerkev ni bila polna kot smo mnogi želeli in pričakovali. Tudi v dvorani bi še lahko bilo najmanj sto ljudi več. Pa kaj hočemo? Kljub temu, da so počitnice že za nami, je še vse prenapolnjeno s prireditvami.

Vendar je povsod vladalo lepo sožitje in solžnost. Kljub vročini je vse bilo na nogah in vsi so hoteli pomagati. Vsi tisti, ki so delali kar dva dneva, skupaj vozili, pripravljali in pospravljali - za nje nikdar nimamo zadostnih besed za pohvalo za njih delo in požrtvovalnost. Vse je bilo zelo lepo pripravljeno in vse zelo okusno. Mnogi so glasno pohvalili postrežbo in hrano. Tega dela nihče ne more plačati, razen Boga v nebesih. Tako, Bog vam vsem plačaj tisočkrat. To naj velja tudi za tiste, ki ste darovali za Slomška v gotovini in ki ste se udeležili kosila. Pa še za tiste, ki ste prinesli pecivo in dobilke za "raffle" - žrebanje in za vse drugo. Slomšek vam gotovo ne bo ostal dolžnik.

Takoj po kosilu smo imeli kratek program, ki ga je vodil naš dobri Toni Tkalec tako lepo kot samo on zna. Pozval nas je vse in smo skupaj zapeli lepo po domače našo priljubljeno "Marija, nebeška Kraljica". Tone je poudaril, da petje mora biti, kajti škof Slomšek je bil pesnik in je sam rad prepeval. Zgledalo je, da je sleherni v dvorani to zelo užival. Nato so bili predstavljeni častni gostje. Vsi so se čutili počaščene, da so bili prvič med nami msgr. dr. Maksimilijan Jezernik iz Rima. Pater dr. Kalist Langerholz, duhovni vodja našega Slomškovega krožka, pater Tadej Trpin, župnik pri Sv. Štefanu, pater Vendelin Spendov, vodja Lemonta ter

častne sestre iz Lemonta, iz Gary, Ind., od cerkve sv. Štefana, pa še sestre od sv. Trojstva. Obiskali so nas tudi pater Christian. Navzoči so bili tudi dr. Zdravko Kalan s svojo družino. Dr. Kalan vodi prosvetne ure v New Yorku in še druge stvari za Slovence. Navzoča je bila tudi gospa od pok. Metoda Končan iz Domžal, Slovenija. Vsi smo si šteli v čast, da smo imeli med nami toliko odličnih gostov. Hvala tudi njim za vse!

Predsednica Slomškovega krožka je pozdravila vse navzoče in se je vsem prisrčno zahvalila, da so prišli na Slomškovo kosilo. Poudarjala je skrb za bodočnost in še vabila k nadaljnim delom za škofa Slomška. Naše geslo naj bo: "SLOMŠEK MORA NA OLTAR!" Nato je bila povabljen k besedi ga. Anna Gaber, podpredsednica Slomškovega krožka. Ga. Gaber je poudarjala velike Slomškove zasluge, njegovo vsestransko delo in ljubezen do slovenskega naroda. Kajti ravno Slomšek je največ pripomogel, da se je ohranil slovenski jezik, tiskale slovenske knjige, škof Slomšek je ustanovil Mohorjevo družbo. Za vse mu moramo biti hvaležni in skupno delovati, da bo čimprej postavljen na oltar. Tudi naš duhovni vodja dr. Kalist Langerholz so lepo govorili glede našega dela za Slomška. Spomnili so nas na pok. Jožefa Varga, ki nas je znal pridobiti za to delo. Pohvalili so delo odbora našega krožka in tudi članstva. Navduševali so nas za nadaljno delovanje in vzpodbujali tudi k molitvi za Slomška.

Glavni govor so imeli naš gost, Slomškov postulator msgr. dr. Maksimilijan Jezernik. Tudi oni so lepo govorili o našem svetniškem kandidatu škofu Antonu Martinu Slomšku. Pohvalili so naše delo, našo vztrajnost in našo povezanost. Povedali so tudi, kako pridno in neumorno delajo v Rimu pater Bruno Korošak, ki raziskuje in pišejo zgodovino Slomškovega svetniškega življenja. Zagotavljali so nas, da bo to veliko delo končano v enem letu, potem bo šele mogla knjiga o Slomškovem življenju v tisk, nakar bo zadeva predložena papežu v postopek za Slomškovo beatifikacijo. Poudarjali so, kakor vsako delo brez pomoči iz nebes ne more biti uspešno, tudi v tej zadevi ne bomo nič dosegli brez molitve. Tudi te razlage smo bili vsi veseli.

Tone se je še vsem ponovno lepo zahvalil. Program smo končali s pesmijo "Je angel Gospodov". Zapeli smo še "Happy Birthday" vrlemu in mlademu Vinc Riglerju. On nas pogosto razveseljuje s svojo harmoniko in tudi s svojim lepim glasom pomaga pri petju.

Odbor Slomškovega krožka je še imel kratko sejo z msgr. Jezernikom. Odpeljali smo jih v Lemont, kjer smo se od njih poslovili. Naslednji dan so jih pater Vendelin odpeljali na letališče, odkoder so se odpeljali v Cleveland, od tam pa

bodo poleteli v Toronto in potem v Hamilton, kjer se bomo še enkrat sestali za Slomškov simpozij.

SLOMŠKOV RUMMAGE SALE

Tudi ta pomoč za Slomškovo zadevo je že v teku od leta 1966 zaporedoma vsako leto. Tudi pri tem vedno doživljamo nekaj nedopovedljivega. Tudi letos niso manjkale skrbi. Začeli smo agitirati ko sploh še ničesar nismo imeli za razprodajo. Ko smo pa prišli v ponedeljek zjutraj v dvorano, smo pa tam našli cele kupe lepih stvari. Tekom vsega dneva so pa dobre žene še zraven vozile iz vseh koncev mesta. Imeli smo zopet skrb, kam bomo vse to dali? Če tudi smo imeli 125 kupcev, se nam je zdelo, da nič ne manjka, kupi stvari se niso nič zmanjšali. Pa je tudi za to prišla rešitev. Dobri g.S. Budrovich so prišli in nas zagotovili, da bodo vse, kar ostane, pobrali za svojo cerkev. Ostalo je več kot za en velik "truck".

Tudi pri tem je bilo opaziti neko nepopisljivo ljubezen in veselje. Ljudje pridejo pomagat od blizu in od daleč. Micka Petek si je tokrat vzela dva dni od svoje službe, Rekla je: "V službi pri delu ni tako lepo kot je pri delu za Slomška." Vežbali smo celo za petje v Hamiltonu.

Čistega dobičke je bilo \$499.10. Seveda smo se zgihali za petsto dolarjev. Bog naj bogato povrne vsem, ki ste na kakršen koli način pri tem pomagali. Imena tistih, ki so darovali v gotovini, bodo objavljena prihodnjič. Molimo še, da bo škof Slomšek čimprej povišan na oltar, Slomšek pa naj nam sprosi nove moči in potrebne milosti.

RAZNE NOVICE

V juliju smo tudi imeli odličan obisk. Med nami so se za kratek čas mudili daleč po svetu dobro poznani č.g. Franc Bole, urednik mesečnika "OGNJIŠČE", ki izhaja v Kopru. To je list za mladino, pa tudi mnogo starejših ga zelo radi beremo, ker je poučen. G. Bole so bili nekaj časa v Kanadi pri svojcih, pa so še malo pogledali v Cleveland in Chicago. Pri tem velikem in odgovornem delu jim želimo mnogo uspehov.

KAROLINA HORVAT UMRLA

Naša dobra znanica Karolina Horvat je umrla v starosti 96 let. Bila je vdova po pok. možu Štefanu Horvat. Ta družina nam je bila pred leti dobro poznana, odkar pa je umrl njen mož, smo se nekako porazgubili. Stalno je živela v Chicagu. Bila je dobra in ljubeča žena in mati desetim otrokom. Živela je bolj samotno življenje, največ časa je posvetila svojim otrokom, ki so jo tudi do konca spoštovali, ljubili in pomagali. Otroci so vsi poročeni. Poleg svojih otrok zapuščča 50 vnukov in pravnukov, pa še tri pravnukne.

Najbolj značilno iz njenega življenja pa je, da je pokojna Karolina Horvat bila ena od preživečih iz ladje Titanic, ki se je potopila leta 1912, ko je

Karolina prihajala v Ameriko. Pred nekaj leti so na njen dom prihajali novinarji od Chicaške Tribune. Našli so jo pri kuhanju graha in zelja v velikem loncu. Vse so slikali in dnevnik Tribune je priobčil njene slike in poročila od njenega potovanja v Ameriko.

Tako, draga Karolina, sedaj je tudi Tvoja sveča za vedno ugasnila. Zapušččaš pa temu svetu 63 živih svečk. Počivaj mirno, vsi Te bomo ohranili v živem spominu.

V bolnišnici se že nekaj časa nahaja Verona Gorkos. Vsem jo priporočao v molitev Botra, Vam pa želimo in upamo, da se čim prej vrnete domov.

* * *

Evelina Copot je bila nekaj časa odsotna. Zaželelo se ji je še enkrat obiskati domovino in hišico, na katero jo vežejo mladostni spomini. Pa kako ne bi? Tam je vzgojila pet pridnih sinov in tri hčerke. Tokrat sta bila tam mati Evelina in sin Ivan iz Montreala, Can. Oba sta se povrnila srečna in zadovoljna ter sta prinesla polne košare toplih pozdravov od domačinov.

Za nekaj časa so se mudili med nami iz Slovenije Ivan in Ema s sinom iz Maribora. Bili so gostje sina Ivana ter Gustija in Marije Petek iz Riverside, Ill. Mr. in Mrs. J. Wolf sta bila gostitelja Angelini sestri in njenemu vnuku, doma iz Polane. Jožef in Margo Rebrica sta bila gostitelja Francu in Emi Borovič, ki sta prišla iz Verzeja. Vsi so že sporočili, da so se srečno vrnili na svoje domove. Ko sem to pisala, je odhajal Joško, sin Jožefa Rebrica, ki je prišel iz Nemčije in se tja vrača k svoji družini.

Vseh zgoraj omenjenih gostov smo bili zelo veseli. Obujali smo lepe spomine pa tudi zapeli nekaj naših domačih pesmi.

Pred nekaj časa se je ponovno vrnil iz bolnišnice Štefan Škafar. Vsem prijateljem ga priporočamo v molitev. Tebe, Štefan, pa vzpodbujamo, da ne izgubiš zaupanja v Boga. bodi pogumen v svojem trpljenju, Bog Te ne bo zapustil.

VINSKA TRGATEV

Prekmurje Social Club pripravlja veselo "VINSKO TRGATEV" v soboto, 9. oktobra, pri Sv. Štefanu. Igrali bodo muzikantje "Vesele iskre" iz Toronta, Kanada. Ti muzikantje so nas že prejšnji dve leti razveseljevali s svojo izvrstno muziko in petjem. Vedno smo bili z njimi zadovoljni. Tokrat bodo pripeljali s seboj dva polna avtobusa svojih prijateljev. Med temi bodo seveda tudi vaši in naši prijatelji.

Vse Slovence v Chicagi in okolici zato prisrčno vabimo na to prireditev. Ne pozabimo, da sta skupnost in povezanost dve zelo dobri lastnosti, ki jih moramo ohranjati, da se veselimo svoji med svojimi. Tudi Bog ima rad vesele ljudi. Pričakujemo vas in vas bomo veselili.

V nedeljo, 9. oktobra, pa bomo skupaj poromali v Lemont k Mariji Pomagaj. Tam bomo imeli sv. mašo ob 12. uri popoldne, zatem pa kosilo v Baragovem domu s kratkim programom. Popoldne bo križev pot zunaj. Potem pa še prijetna domača zabava.

Gizella Hozian

Dachauski procesi

V našem listu smo že objavili članke bivšega partizana oz. Oznovca Zdenka Zavadlava, ki je sedaj zelo kritičen do režima, ki mu je sam pomagal do oblasti. O Zavadlavi preteklosti pa je pisal pismo za Teleks bivši oznovski kolega iz Maribora. Pismo objavljamo v celoti, z močnimi in velikimi črkami tako kot so v originalu.

Ur. A.D.

Nekaj besed mojemu dobremu znancu Zdenku ZAVADLAVU:

Presenečen sem v zadnjih številkah Teleksa prebral izjave v zvezi s tvojo aretacijo s strani Uprave Državne varnosti — ali takratne O.Z.N.E. leta 1948.

Trdiš, da si bil obsojen v takozvanih parataborišnih procesih, ki so potekali istočasno z Dachauskimi procesi!

Dragi Zdenko! Ti z Dachauskimi procesi nimaš ničesar skupnega! Ti si bil aretiran zato, ker je bila tvoja bivša žena Vera med okupacijo v službi na Gestapu v Mariboru, ti pa si kot kapetan O.Z.N.E. in sledilec okupatorjevih zločinskih sodelavcev TO DOBRO VEDEL! Toda zadevo si zakril, da si tako zaščitil svojo ženo!

Za tako dejanje bi bil aretiran v Angliji, Franciji ali Ameriki, ne samo pri nas.

Zato danes zastoj pribijaš na križ — Ribičiča, Conradija, Forteja in druge. Saj si bil — dokler zadeva ni prišla na dan — eden glavnih in perspektivnih oznovcev v Mariboru.

Živel si v razkošju — med tem ko smo stari borci spali po trije v enem kabinetu — sta imela vidva z ženo stanovanje zatrpno z perzijskimi preprogami in vsem luksusom, kateri je bil takrat dosegljiv.

Ko si prišel iz zapora — tega je dolgo, sva se neke noči srečala v Kolodvorski v Ljubljani. Takrat si mi med pogovorom dejal: »Z svojo neumnostjo sem si uničil kariero«, o kakšni krivici, ki te je doletela, mi nisi ne dejal ne namignil. Od kod vraga jemlješ sedaj vse to in se prištevaš med dachauske žrtve.

Je pa zadeva v tvojih izjavah, s katerimi se pa popolnoma strinjam. Gre za izjavo, katero je podal član C.K. Ivan Križnar, »da C.K. ni vedel oziroma ni imel nič skupnega z »Dachauskimi procesi«. Vidiš, to je pa debela laž. Dokler smo bili v službi na Ozni — so vsi politični funkcionarji na predavanjih trdili:

»Tovariši v OZNI smo zbrali najbolj zanesljive in predane stare partizane. OZNA ima neomejeno oblast intervencij, toda ne pozabite, »OZNA JE IZVRŠNI ORGAN PARTIJE.«

Kako lahko sedaj trdi Ivan KRIŽNAR, da so Dachauske procese zmontirali štirje ljubljanski funkcionarji OZNE ali kasnejše UDBE brez vednosti C.K.? No, jaz vem kako, namreč partija mora biti vedno čista!

Grat Lado — KIJEV

KAJ POTEM?

Razvoj političnega mišljenja v Sloveniji je končno prišel do točke, ko so nekateri začeli agitirati za ustanovitev nove oz. druge politične stranke, ki bi bila neodvisna od vladajoče — in edine — komunistične partije. Razpravljanje o tem je še precej previdno, kajti bi uvedba tudi omejenega pluralističnega ali »večstrankarskega« sistema pomenila verjeten konec partijski diktaturi. To, seveda, če bi bila nova (ali nove) stranke res stranke v zahodnem pomenu besede, in ne kot »stranke«, ki jih še vedno dopuščajo v državah, kot sta npr. Poljska in Vzhodna Nemčija. Razlaga, ki sledi, je zanimiva, ker kaže kontekst, v katerem o tem razmišljajo intelektualci v Sloveniji.

Članek je napisal Anton Tomazič, izšel je pa v Novi reviji (št. 77, sept. 1988, str. 1368-1371). Velike črke v tekstu so v originalu. Ur. A.D.

Pri vsej širini gospodarske, družbene in politične krize ter navidezni brezizhodnosti obstaja tudi nekaj vzrokov za optimizem. Ti so v Sloveniji predvsem pojav demokratične javnosti ter enotnost, zrelost in strpnost, ki v njej prevladujejo. Demokratična javnost se je izrecno artikulirala ob zadnjem »primeru JLA«, toda nastala seveda ni čez noč, ampak se je rojevala počasi, upošteva kulturno dediščino slovenskega naroda in civilizacijske pridobitve (srednje) Evrope, zadnja fazo pa doživlja začenši z Novo revijo in akcijami Društva slovenskih pisateljev. Neprecenljivo vlogo pri tem razvoju ima seveda tudi Mladina, ki je vsa zadnja leta rušila tabuje in do neslutnih razsežnosti odprla svobodo tiska in ki so ji zato, hočeš nočeš, morale slediti tudi druge revije in časopisi.

Pojav demokratične javnosti je v zadnjem času v Sloveniji tako izrazit, da bi ga najraje zapisal kar z veliko začetnico. Ker pa ni institucionaliziran, ga seveda ne morem. Prvič smo ga jasno začutili ob osnutku ustavnih amandmajev, ko je dramatično opozorilo pisateljev zbudilo slovenski narod in ga opozorilo, da mora pozorno slediti dogajanju s tem dokumentom, ki je preveč pomemben, da bi ga prepustili le pravnikom in politikom.

To se je potem nadaljevalo s širokim gibanjem za razpis referendum; ta naj bi bil garancija, da Slovenci ne bomo sprejeli nobenih ustavnih sprememb, ki bi nam jemale še tiste pravice, ki jih imamo po sedanji ustavi. Od političnih organizacij se je na tem področju najbolj izkazala mladinska, kar je seveda še posebej razveseljujoče. Pri tem niso mišljene le uradne, forumske akcije, ampak predvsem razna alternativna gibanja in kulturne institucije.

Vrhunec (neformalnega)

razvoja demokratične javnosti v Sloveniji pa je nastopil ob »primeru JLA« z ustanovitvi Odbora za varstvo človekovih pravic in z njegovim modrim, a odločnim delovanjem ter množično podporo, ki jo je dobil od posameznikov in organizacij.

Človek bi napisal: »Če bi primera JLA ne bilo, bi si ga bilo treba izmisliti!« (Podobno misel je bilo slišati na srečanju v Mostecu, kjer je prvič po dolgem času prišlo do pristnega in vsebinskega stika med borci in mladino.) Pa je bolje zapisati: »Če primera JLA ne bi bilo, bi bil pa kak drug primer!«

Kar nekako neizogibno je bilo, da se večinsko mnenje in hotenje Slovencev tudi artikulira! Sedanjemu Odboru za varstvo človekovih pravic je treba čestitati, da je, čeprav na zelo omejenem področju delovanja (izključni cilj odbora je pomagati štirim obtožencem), že s samim načinom delovanja, odprtostjo in pogumom pokazal, kaj so demokratične metode. S tem, da ni delal praktično nobenih napak, se je izognil mnogim možnim očitkom in postal legitimen partner celo za družbenopolitične organizacije in organe oblasti (razen seveda za vojsko) ter kot tak postal zgodovinski mejnik.

S takšnim delovanjem si je Odbor pridobil tudi veliko avtoriteto. Slovenska javnost kar čaka na njegova sporočila, na njegove predloge. Udeležuje se njegovih akcij (kulturni miting v Ljubljani, srečanje v Mostecu, minuta molka...), spoštuje njegove odločitve (udeleženci spontanega petja in vzklikanja pred vojaškim sodiščem so s tem takoj prenehali, ko jim je tako sugeriral predstavnik odbora).

Zrelost demokratične javnosti se kaže tudi v tem, da ni nasedla poskusom provokacij (tudi pri »podaljšanju« kulturnega mitinga na Metelkovi ni šlo za nobeno huliganstvo, kot so to označili nekateri politiki), namesto nasilja nad pripadniki JLA pa je do njih pokazala celo poudarjeno prijaznost. Skratka: s takšnim odborom na čelu se vsi počutimo močnejše, samozavestnejše, varnejše in zato se tudi obnašamo kulturno, dostojanstveno.

Tu pa se že vprašamo: IN KAJ POTEM? Namreč potem, ko bo Odbor za varstvo človekovih pravic dosegel svoj namen in Janša, Tasič, Borštnar in Zavrl njegove pomoči ne bodo več potrebovali (Bog daj, da bi bilo to čimprej!). Bomo morali spet čakati na naslednji flagrantno kršitev človekovih pravic, da bi se podoban odbor spet ustanovil in nam okrepil občutek varnosti in samozavesti?

Sicer pa ne bo šlo vedno le za ogrožanje posameznikov, ampak včasih tudi za ogroža-

nje celega naroda in njegove perspektive. Bomo potem ustanavljali Odbor za varstvo pravic slovenskega naroda ali pa Odbor za varstvo demokracije v Sloveniji? Zakaj ustanavljati neko organizacijo ad hoc, če pa jo potrebujemo nenehno? Odgovor na vprašanje IN KAJ POTEM? zato rajši iščimo že sedaj!

Ko sem sam pri sebi iskal odgovor na vprašanje IN KAJ POTEM?, sem veliko premišljeval, a misel se mi je kar naprej vračala na sestanek, ki so ga pred nedavnim imeli pobudniki ideje Dimitrija Rupla o ustanovitvi organizacije slovenskih kulturnih delavcev (kasneje razširjeno na intelektualce). Tam je Peter Jambrek v svoji razpravi omenil SLOVENSKO DEMOKRATSKO STRANKO. Menim, da je nastopil pravi trenutek, da ustanovimo takšno organizacijo in da je njeno ime zelo ustrezno. Vse tri besede so bistvene in veliko povedo.

Najvažnejša od treh besed se mi zdi beseda DEMOKRATSKA. Predvsem gre za obliko političnega povezovanja, ki je od humanih oblik najstarejša (stari Grki) in ki si je ne lasti samo Zahod, ampak tudi socialistični tabor. Sami ideji pravzaprav ni kaj očitati, vprašljive so le nekatere njene izpeljanke.

V konkretnih današnjih razmerah v Sloveniji pa je demokracija prava rdeča nit in povezovalni faktor široke demokratične fronte, ki se je ad hoc oblikovala v »primeru JLA« in ki ima široko in množično podporo v Sloveniji, veliko simpatij pa uživa tudi v demokratičnih okoljih v celi Jugoslaviji. Demokracija naj bi bila tudi glavno načelo v njenem notranjem delovanju in organiziranju. Tako bi tudi njen program nastal tako, da bi posamezni segmenti potencialnih članov podali svoja izhodišča in zahteve (ali bolje: želje), ki bi jih nato skušali povezati oziroma uskladiti.

Če zaradi prevelike heterogenosti teh segmentov ne bi bilo mogoče najti dovolj čvrstega skupnega imenovalca (programa), potem bi bilo že na začetku morda bolje ustanoviti dve stranki (verjetno tako kot povsod po svetu eno bolj levo, npr. socialdemokratsko, in eno bolj desno, npr. krščanskodemokratsko), ki pa bi bili glede demokratičnih lastnosti v koaliciji.

Tudi beseda SLOVENSKA je bistvenega pomena. Menim, da je iluzorno pričakovati, da bi na jugoslovanski ravni ustanovili kako učinkovito in čvrsto politično organizacijo, saj se celo v obstoječi, na demokratičnem centralizmu temelječi, močni politični organizaciji pojavlja tako rekoč osem različnih politik. Tudi tradicija političnega povezovanja v zgodovini našega naroda kaže, da so bile najuspešnejše stranke tiste, ki jih je povezoval skupni interes.

Morda imamo Slovenci srečo, da smo v tem trenutku od

(dalje na str. 8)

Ruska vesoljska ruleta

Roald Zagdejev je iskan človek. Ta strokovnjak za vesoljska potovanja zdaj pouči M. Gorbačova, kako kaže z Reaganovo »vojno zvezd«, zdaj potuje kot mirovni odposlanec po svetu in komaj da izpusti kako veliko zasedanje, ne da bi znanstvenike nagovarjal k razorožitvi in proti jedrski vojni. Včasih opravlja tudi svoje pravo delo — Zagdejev je direktor moskovskega Inštituta za vesoljske raziskave.

Maja letos, ko je bil sovjetski kozmolog ravno na zasedanju ameriškega znanstvenega društva, je javnosti skupaj z ameriški kolegi predstavil nov razorožitveni predlog: strokovnjaki so se zavzeli za prepoved jedrskih reaktorjev na satelitih.

Zagdejev je imel za ta predlog (ki so ga ameriške oblasti zavrnilo) dobre razloge. Vedel je, da ima že dolgo truplo v kleti: nekaj tednov prej so sovjetske kontrolne postaje izgubile stik s Kozmosom 1900, z reaktorjem opremljenim vesoljskim vohunom iz serije Rorsat, ki je z radarskimi žarki zasledoval nasprotnikove ladje na oceanih.

Na 2,5 tone težkem satelitu je bila majhna jedrska energetska centrala, ki vsebuje zelo nevarne radioaktivne razpadne produkte. Od začetka leta kroži satelit brez nadzorstva okoli Zemlje in se ji vedno bolj bliža. Predvidoma v začetku oktobra (torej te dni, op. ur.) se bo žaril v atmosfero in deloma zgorel, deloma pa se razsul po Zemlji. Kaj se bo zgodilo potem, je negotovo.

Satelit so 12. decembra lani izstrelili z bajkonurskega kozmodroma z raketo SL-11, eno tistih zanesljivih ruskih raket, ki se od leta 1966 rutinsko dvigajo v vesolje. Kmalu po startu so ameriški vesoljski opazovalci v Colorado Springs opazili, da je satelit zavil na nekoliko nenavadno tirnico okoli Zemlje. Očitno je šlo za poskus, da bi izboljšali uporabnost vohunskega satelita.

Kozmos 1900 je med svojim dva do trimesečnim kroženjem verjetno opravil svojo nalogo tako, ko je bilo načrtovano. Potem so nastale težave z radijsko zvezo in vsi pričakovani manevri so izostali. Sovjetski nadzorni center jedrski reaktor običajno odstrelil s satelita in ga katapultira na »parkirno tirnico« 800 do 1000 kilometrov od Zemlje. Satelit sam naj bi pozneje v glavnem zgorel v atmosferi. Ostanki bi — če bi vse teklo po načrtih — padli na odmaknjeno območje oceana v bližini Nove Zelandije, nekakšno pomorsko smetišče za vesoljsko staro železje.

Kozmos 1900 očitno ne sprejema več signalov, pravi opazovalec Nicholas Johnson iz Colorada Springsa, in ga ni več mogoče voditi. Zagdejev namestnik Vjačeslav Balebanov je v Moskvi že maja trdil nasprotno: »Rektorski del bomo rutinsko izstrelili s satelita.« Drugih uradnih sporočil s sovjetske strani ni bilo.

Toda zahodne opazovalnice doslej niso opazile odstrelitve, do katere bi moralo priti že zdavnaj. Satelit se je medtem s svoje običajne delovne višine 250 do 270 kilometrov nad Zemljo spustil na 220 kilometrov višine in Moskva se še naprej zapreda v molk: nobenega svarila, pa tudi ne sporočila, da je vse v redu. Po računih evropskih strokovnjakov bo satelit zdržal v svoji krožnici do začetka oktobra, nato pa bo strmoglavil.

Opazovalcem vesoljskega prometa sovjetskih radarskih satelitov ni težko izslediti, ker letijo na značilnih, skrajno nizkih tirnicah, vedno startajo z Bajkonurja in krožijo okoli Zemlje v kotu 65 stopinj na ekvator. Tako v kakem tednu otipajo večino planeta.

Sateliti potrebujejo veliko energije, da lahko delujejo. Hitijo ob skrajnem zgornjem sloju atmosfere in vedno jim grozi, da jih bo privlačna sila Zemlje iztrgala iz tirnice. Sovjetska vojska je doslej izstrelila več kot 40 takih jedrskih satelitov, napolnjenih s 50 kilogrami uranovega izotopa 235. Zadnji, Kozmos 1932, je vzletel v vesolje 14. marca. Njegov jedrski del so odstrelili 20. maja.

Dvakrat doslej so nastale pri tem manevru težave in reaktor ni parkiral na predvideni vesoljski krožnici. Januarja 1978 so radioaktivni ostanki Kozmosa 954 padli na območje Velikega suženjskega jezera (Great Slave Lake) v Kanadi in pustili za seboj sled nuklearne okužbe. Kanada je zahtevala za odstranitev škode 6 milijonov dolarjev; znesek ji je pripadal po resoluciji OZN. Rusi so pozneje plačali natančno polovico zahtevane vsote.

Dve leti niso Sovjeti tvegali nobene nove jedrske izstrelitve v vesolje in med tem so skušali izboljšati satelitsko tehniko. Toda pet let in osem jedrskih izstrelitev pozneje je prišlo do naslednje »nezgode«: Kozmos 1402 je padel v južni Atlantik.

Njegov nesrečni naslednik Kozmos 1900 bo padel na Zemljo nekje med 65. stopinjo severne in 65. stopinjo južne širine. Na območje torej, ki sega okoli vse Zemlje ima, po širini pa od Islanda do Ognjene zemlje in čez.

Ko je Kozmos 954 naposled po naključju padel na Kanado, je v zadnjih treh urah pred tem letel nad Mehiko, Severno Ameriko, Islandom, Škotsko, srednjo Evropo, Grčijo, Egiptom, zahodno Afriko, Indijskim oceanom, Pacifikom, Kalifornijo, osrednjo Kanado, severnim Atlantikom, Španijo, Alžirijo, centralno Afriko in Havaji.

Die Zeit

**Ameriška Domovina
druži Slovence
po vsem svetu!**

Amerika in Amerikanci

Rev. J.M. Trunk

Čiček, o. Bonaventura, Rev., O.C.M., se je rodil dne 29. junija 1858 v Radvanju, župnija sv. Magdalena pri Mariboru. Ljudsko šolo je obiskaval v Hočah, kjer so njegovi starši stanovali, gimnazijo v Mariboru, bogoslovje pa v Mariboru in Celovcu. L. 1881 je stopil v samostan oo. minoritov ter bil dne 20. julija 1884 v Gradcu posvečen v mašnika. Kot kaplan je služil pri sv. Petru in Pavlu v Ptuj in dvakrat pri Sv. Trojici v Halozah.

Okrog l. 1895 se je podal v Ameriko in deloval v Louisville, Ky. Na nasvet Rev. Smoleja je škof poklical oo. minorite na slovensko župnijo sv. Trojice v Indianapolis, Ind., kjer Rev. Čiček deluje od 6. avgusta 1910 naprej.

Černe Jakob, Rev., se je rodil dne 3. marca 1883 na Blejski Dobravi na Gorenjskem. Študiral je gimnazijo v Kranju. Jeseni leta 1902 je prišel v Ameriko, kjer je vstopil v St. Paul Seminary, St. Paul, Minn., ter bil dne 12. junija 1908 posvečen v mašnika. Nato je deloval v Fairfaxu, Dak., do marca 1909, potem med Slovani v Rock Springsu, Wyo.; od konca februarja 1910 je župnik v Sheboyganu, Wis.c., kjer je ustanovil in sezidal lepo slovensko cerkev sv. Cirila in Metoda ter župnišče.

Češark Alojzij je uradnik in hišni posestnik v Brooklynu, N.Y.

Derganc, R. B., državni poštar, rojen l. 1879 v Semiču na Dolenjskem, došel v Ameriko l. 1895, je izmed najuglednejših rojakov na zapadu. Kot zaveden Slovenec in vzgleden značaj je ponos vsem rojakom in vztrajen pospešitelj njih napredka. S svojo zmožnostjo si je priboril vplivno mesto pri državnih pošti v Denverju, Col., kjer biva na svojem krasnem domu št. 4617 Columbine Str.

Ferjančič Josip, Rev., rojen v Gočah na Vipavskem, je župnik v kraju Tower, Minn.

Florijanc Avgust študira modroslovje v zavodu St. Francis, Wisconsin.

Gersič John je ugleden rojak v Aurori, Minn.

Gladek Luka Rev., se je rodil dne 17. marca 1880 v Stari Oselici. Dokončavši gimnazijo v Kranju, se je podal jeseni 1901 v Ameriko, kjer je študiral tri leta v St. Paul Seminary, St. Paul, Minn., od leta 1904 pa v semenišču sv. Karola v Overbrook, Pa. Tu je bil dne 17. decembra 1905 posvečen v mašnika. V škofiji Harrisburg, Pa., je deloval v krajih Cornwall, New Freedom in Mt. Carmel, kjer je zdaj župnik slovaške cerkve.

Golob Mihael, Rev., rojen dne 22. oktobra 1881 v Št. Florijanu pri Šoštanju na Štajerskem, se je šolal v Kranju in Mariboru, kjer je bil dne 27.

julija 1905 posvečen v mašnika. Skozi 6 let je služboval v lavantinski škofiji, nazadnje pri Novi cerkvi, odkoder se je marca 1912 preselil v Ameriko. Nekaj časa je bil v New Yorku, od 1. septembra 1912 pa je pomočnik na slovaški župniji v Bridgeportu, Conn., kjer namerava ustanoviti Slovincem samostojno župnijo.

Gorup Filip je urednik »Amerikanskega Slovenca« v Jolietu, Ill.

Gorše John iz Meniške vasi pri Toplicah je ameriški vojak.

Gorše I. je bil eden prvih slovenskih naseljencev v Ameriki; oženil se je z napol Indijanko v Chicagu in zapustil več milijonov premoženja.

Gosar Ciril, Rev., O.F.M., slovenski Amerikanec, je stopil v red sv. Frančiška.

(Nadaljevanje prihodnji torek)

KOLENDAR PRIREDITEV

OKTOBER

9. — **Klub upokojencev Slovenske** pristave priredi kolone na SP. Serviranje kosil od 1. pop. dalje.

9. — **Maksimilijanov dvor** št. 2268 Katoliških borštarnjev priredi kartno veselico v dvorani pri Sv. Vidu. Pričetek ob 2. uri pop.

15. — **Tabor DSPB Cleveland** priredi svoj jesenski družabni večer v Slov. domu na Holmes Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

KAJ POTE M?

(nadaljevanje s str. 7)

vseh federalnih enot v Jugoslaviji najbolj nacionalno homogeni, in to okoliščino bi bilo treba izkoristiti. Že takoj na začetku pa je treba povedati, da v takšnem pristopu ni nobene nacionalizma ali celo separatizma, saj bi takšna demokratična stranka brez dvoma našla mnogo zaveznikov in partnerjev za koalicio v ostalih delih Jugoslavije (če in kadar bi se podobne organizacije formirale, kar je seveda izključno stvar odločitev posameznih okolij).

Morda je (zaenkrat) pri predlaganem naslovu še najbolj moteča beseda STRANKA. Toda zakaj? Že večkrat je bilo dokazano, da obstoj strank ni v nasprotju s socializmom in zato že vnaprej odpade vsaka a priori označba kontrarevolucionarnosti. Še nekaj let po vojni so povsem legalno (z dovoljenjem, objavljenem v Uradnem listu) v Jugoslaviji delovale stranke in imele svoje predstavnike v parlamentu.

Formalno stranke pri nas sploh nikoli niso bile ukinjene ali celo prepovedane. V mnogih socialističnih državah obstajajo različne stranke še danes. Prav sedaj madžarska

16. — **Prijatelji SND na St. Clair Ave.** priredijo »brunch«. Pričetek ob 11.30 dopoldne v SND.

23. — **Slomškov krožek** priredi vsakoletno kosilo v avditoriju pri Sv. Vidu.

23. — **Občni zbor Slovenske** pristave, na Slov. pristavi.

23. — **Slovenian National Art Guild** praznuje 15-letnico v SDD na Recher Ave.

29. — **Štajerski klub** priredi Martinovanje v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Pričetek ob 7h zv. Igrajo Veseli Slovenci.

29. — **Slovenski dom** na Holmes Ave. priredi večerjo.

30. — **Proslava slovenskega** narodnega praznika v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Pričetek ob 4. uri pop.

30. — **Pevski zbor Zarja** ima koncert v SDD na Recher Ave. Pričetek ob 3.30 pop. Igra Ray Polantz orkester.

NOVEMBER

6. — **Slovensko ameriški** kulturni svet priredi »Slovenski večer« v SND na St. Clair Ave. Počaščen bo sodnik August Pryatel.

12. — **Pevski zbor Jadran** priredi jesenski koncert, združen z večerjo in plesom, v SND na Waterloo Rd. Igra Joey Tomšick orkester.

12. — **Belokranjski klub** priredi martinovanje v SND na St. Clair Ave. Pričetek ob 6.30 zv. Igra Tony Klepec orkester.

mladina ustanavlja novo, opozicijsko stranko in oblasti to povsem tolerirajo. Lahko bi organizaciji dali tudi drugačno ime (zveza, združenje), toda to bi bilo navadno sprenevedanje.

Prav stranka, kot samostojna politična organizacija, je tista, ki jo ta trenutek najbolj rabimo. Tudi Janez Janša se v svojem programu za izvolitev za predsednika slovenske mladine ni sprenevedal in je zapisal, da TO JE boj za oblast, saj brez oblasti se kaj-dosti ne da narediti. Tudi SDS (kar simpatična kratica za Slovensko demokrasko stranko, kajne?) bi se borila za oblast, vendar bi bil to pošten boj za sedeže v parlamentu, saj bi že po svoji definiciji (demokracija) spoštovala pravico vseh drugih političnih organizacij za enakopraven boj.

Načeloma so torej stvari jasne, mislim, da tudi kakšnih načelnih bistvenih zadržkov ni. Kaj pa praktični pomisleki? Predvidevam predvsem naslednje in hkrati nanje tudi odgovarjam:

1. Kaj pa odnos do obstoječega družbenopolitičnega sistema, do socializma?

Slovenska demokraska stranka bo brez dvoma podpisala tiste vrednote socializma, ki ljudem koristijo. Borila pa se bo proti tistim dogmam in praksi, ki ogrožajo demokratični razvoj in zavirajo hitrejši in učinkovitejši gospodarski razvoj. Sicer pa naj ljudje sami presodijo, kaj je najboljše za njih. Pred volitvami bodo imeli na razpolago program SDS (morda bo to spodbudilo tudi druge kandidate, da bodo izdelali precizne programe), glede na trenutno situacijo sprejemanja ustavnih sprememb pa verjetno tudi alternativni predlog za slovensko ustavo (ki bo po mojem mnenju zelo podoben gradivu slovenskih pisateljev in sociologov) — pa se bodo že sami odločili!

2. Kaj pa odnos do obstoječih družbenopolitičnih organizacij, predvsem do Zveze komunistov in SZDL?

Prevladoval naj bi konstruktiven in demokratičen dialog, strpnost, spoštovanje. Tako kot v političnem življenju evropskih dežel s parlamentarno demokracijo. Dosedanjim vodilnim politikom se ni treba prav nič bati, da bodo takoj izgubili oblast. Primorani pa bodo seveda, še bolj kot do sedaj, slediti mnenju in interesom volilcev. To pa je seveda dobro prav za njih same. In resnici na ljubo — ter tistim, ki se konkurence bojijo — precej dolgo bi trajalo, da bi se nova stranka tudi dejansko konstituirala, uskladila različne interese, vzpostavila organizacijsko mrežo, kaj šele dobila večino v skupščini!

3. Kaj pa Jugoslavija? Če bi v Sloveniji kaj takega še šlo, pa v Jugoslaviji to nikakor ni realno! Pomislek, ki ga že desetletja uporabljajo slovenski politiki... in se lovijo od kompromisa do kompromisa.

Odgovor je: nismo samo v Jugoslaviji, ampak tudi v Evropi! Z ustanovitvijo Slovenske demokraskke stranke nikogar v Jugoslaviji ne ogrožamo! Še več: niti Jugoslavije kot politične tvorbe ne ogrožamo. Dolivanje olja demokracije lahko zarjavelemu in okostenelemu stroju le pomaga. Sicer pa je večja demokratizacija tudi parola uradne politike; kaj šele uvajanje tržnega gospodarstva, ki bi bilo brez dvoma bistven postulat demokratične stranke.

Edini upravičen pomislek, ki ga bodo imeli jugoslovanski dogmatiki, je, da gre za prevlado nacionalnega principa nad razrednim. S tem se bodo morali pač sprijazniti, saj bodo sicer družbena nasprotja še naprej naraščala in vodila v stalne konflikte.

Priznam, da sem precej inspiracije za to pisanje dobil tudi v člankih Janeza Janše in še posebej v njegovem predvolilnem programu za predsednika slovenske mladine. Sicer pa sem bil ob branju Janševega programa kar malo žalosten, da sam nisem več mladinec in da to ne bo MOJA organizacija. Razočaran sem bil, ker ga mladinci niso izvolili. Strinjam

se z izjavo predstavnika mariborskih študentov, da so s tem izgubili zgodovinsko priložnost. Tolažim se s tem, da člani republiške konference ZSMS niso izrazili avtentičnega mnenja svoje baze, in pa s tem, da bo morda Janez ponudil program tudi širši slovenski javnosti. Mnogo nas je, ki bi ga z veseljem izvolili, pa čeprav bi bil v zaporu! Kajti duh Janeza Janše je svoboden! Dr. Anton Trstenjak je v intervjuju za Družino izjavil, da je optimist, ker slovenski narod nikoli ni bil tako enoten kot danes. Josip Vidmar pa je na protestnem večeru slovenskih pisateljev izjavil, da je slovenski narod celo bolj ENODUŠEN kot leta 1941!

Upam, da bodo odmevi na moj predlog kulturni in argumentirani. Že vnaprej zavrčam vsakršno diskreditiranje in lepljenje etiket, ki nimajo osnove. Zagotavljam in prisegam, da »za menoj« ne stoji nihče in nobena organizacija, samo demokratična javnost, kot jo trenutno jaz občutim (pisano z malo začetnico). Tudi nobenih posebnih političnih ambicij nimam, čeprav je res, da mi ni vseeno, kaj se s to deželo in s tem narodom dogaja, in da če včasih začutim, da bi moral nekaj narediti, reči, napisati, potem to tudi storim. V Sloveniji imamo trenutno, hvala bogu, kar zavidljivo raven svobode tiska. Objavljeno je lahko že skoro vse, verjetno tudi tole pisanje. Toda počasi besede same ne zadoščajo več. Potrebna bodo tudi DEJANJA. Ljudje jih pričakujejo, zahtevajo. Da ponovim: dejanja v stilu Odbora za varstvo človekovih pravic — premišljena, dostojanstvena, odločna!

MALI OGLASI

Investment Property
1095 Addison Rd. Brick 8 suite apts.

4 bdrm brick Cape Cod bungalow in Brecksville. \$129,000.

For more information call Ray Mlakar, 278-3081 or 526-7066.

Rybka Realty (73-76)

Norwood Rd., Near St. Clair
For sale by owner. Handyman special. 5 suites. 3 garages. Office space. Workshop. Storage space. \$45,000. Negotiable. 289-4395 (72-80)

House For Sale
E. 260 St. Area
3 bdrm Colonial. Alum. sided. Newer kitchen & driveway. Move-in cond. Appliances to stay. Call 731-7595. (70-74)

» barvamo zunaj in znotraj. Tapečiramo. (We wallpaper). Popravljamo in delamo nove kuhinje in kopalnice ter tudi druga zidarska in mizarska dela.
Lastnik TONY KRISTAVNIK
Pokličite 423-4444 (x)